

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Sjezdy JČSMF a JSMF. 2.část

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 33 (1988), No. 4, 195--223

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/139460>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1988

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

Sjezdy JČSMF a JSMF

2. část*)

Zpráva o sjezdech JČSMF a JSMF

V jubilejním roce 125. výročí založení Jednoty československých matematiků a fyziků se sjezdy JČSMF a JSMF konaly ve dnech 19. — 22. srpna 1987 v Praze. Delegáti obou Jednot se sešli jednak na společných zasedáních, na kterých projednali společné úkoly, rozhodli o udělení sjezdových vyznamenání členům obou Jednot, schválili složení hlavního výboru JČSMF včetně zastoupení představitelů ústředního výboru JSMF, a jednak na samostatných zasedáních, na kterých projednali zprávy o činnosti za uplynulé období, hospodářské zprávy a zprávy revizorů, udělili odstupujícím výborům absolutorium, schválili programy činnosti na další období a zvolili nové vedoucí orgány obou Jednot.

Sjezdy se konaly pod hesly „Matematika a fyzika — významná součást socialistické vědy, kultury a techniky“ a „Matematika a fyzika — významný činitel strategie urychlení“.

V předvečer sjezdů 18. 8. 1987 se sešly na svých závěrečných schůzích HV JČSMF a ÚV JSMF, na kterých projednaly zajištění průběhu sjezdů a slavnostního zasedání u příležitosti 125. výročí založení Jednoty a schválily návrhy na sjezdová vyznamenání, návrhy kandidátek a návrhy programu činnosti Jednot v posjezdovém období.

Společné zasedání sjezdů JČSMF a JSMF 19. 8. 1987 dopoledne ve velké aule Karolina

Společné zasedání sjezdů JČSMF a JSMF zahájil předseda JČSMF prof. Ivan ÚLEHLA, DrSc., člen korespondent ČSAV, uvítáním všech delegátů a domácích i zahraničních hostů sjezdu. Delegáti pak bez připomínek schválili program a jednací řád sjezdů, které dostali při registraci. Návrhy na složení pracovního předsednictva a sjezdových komisí předložil vědecký tajemník JČSMF doc. J. Bureš. Sjezd pak zvolil:

pracovní předsednictvo: prof. dr. I. ÚLEHLA, DrSc., člen korespondent ČSAV (předseda), doc. dr. J. BUREŠ, CSc., dr. J. JARNÍK, CSc., doc. ing. dr. B. KLIMEŠ, CSc., prof. dr. A. KUFNER, DrSc., prof. dr. B. NOVÁK, DrSc., dr. M. ROZSÍVAL, prof. dr. J. KREMPASKÝ, DrSc., člen korespondent ČSAV a SAV, prof. dr. J. MORAVČÍK, CSc., doc. dr. J. MAĎAR, CSc.

mandátovou komisí: doc. dr. J. BUREŠ, CSc. (předseda), doc. dr. L. PÁTÝ, CSc., L. ŠACH, A. MALÍKOVÁ

organizační komisí (pro průběh sjezdů): dr. J. JARNÍK, CSc. (předseda), doc. dr. J. BUREŠ, CSc., M. JELÍNEK, doc. ing. dr. B. KLIMEŠ, CSc., dr. V. KOUTNÍK, CSc., doc. dr. M. MATYÁŠ, DrSc., člen korespondent ČSAV, dr. E. NOVÁKOVÁ, CSc., doc. dr. L. PÁTÝ, CSc., doc. ing. Z. PLUHAŘ, CSc., doc. ing. I. ŠTOLL, CSc., dr. H. DRAŠKOVIČOVÁ, CSc., doc. dr. J. PLESNÍK, CSc.

komisí pro sjezdová vyznamenání: dr. M. ROZSÍVAL (předseda), dr. F. BĚLOUN, doc. dr. K. BURIAN, CSc., M. JELÍNEK, dr. Z. UNGERMANN, prof. dr. Z. ZALABAI, CSc.

volební komisí: prof. dr. K. VACEK, DrSc., člen korespondent ČSAV (předseda), prof. dr. A. KUFNER, DrSc., prof. dr. E. SVOBODA, CSc., doc. dr. J. ŠEDIVÝ, CSc., dr. ing. L. KUBÁČEK, DrSc., člen korespondent SAV

návrhovou komisí: prof. dr. B. NOVÁK, DrSc. (předseda), dr. V. FREI, CSc., dr. J. KUBÁT, dr. S. KRUPÍČKA, CSc., doc. dr. O. LEPIL, CSc., doc. dr. J. ŠEDIVÝ, CSc., prof. dr. I. ÚLEHLA, DrSc., člen korespondent ČSAV, prof. dr. J. MORAVČÍK, CSc., prof. dr. P. POVINEC, DrSc.

*) První část materiálů ze sjezdů byla otištěna v minulém čísle.

Doc. J. BUREŠ oznámil, že na sjezdu JČSMF se ze zvolených 80 delegátů prezentovalo 77 a ze 71 zvolených delegátů se na sjezdu JSMF registrovalo 68, takže sjezdy se staly usnášení schopné. Na sjezdech bylo dále přítomno 48 hostů JČSMF a 33 hostů JSMF.

Potom dr. M. ROZSÍVAL přednesl první část *návrhů na sjezdová vyznamenání*. Delegáti pak zvolili hlasováním vcelku zahraniční čestné členy JČSMF, hlasováním jednotlivě čestné členy JČSMF a čestné členy JSMF. Hlasováním po celcích pak dále schválili udělení stříbrných a bronzových jubilejních medailí JČSMF a diplomů X. jubilejního sjezdu JČSMF významným představitelům našeho vědeckého a společenského života.

Po následující přestávce řídil další část zasedání věnovanou diskusi prof. J. KREMPASKÝ.

Jako úvod k diskusi přednesl prof. I. ÚLEHLA ke společným problémům obou Jednot tento příspěvek:

Dohoda o koordinaci činnosti obou Jednot podepsaná na devátém sjezdu byla přirozeným vyvrcholem součinnosti obou sesterských organizací od založení Jednoty slovenských matematiků a fyziků v roce 1969. V uplynulém funkčním období představovala pro nás již pevný základ pro vzájemné kontakty, diskuse a organizaci společných akcí. Všechna naše společná jednání se vedla v duchu vzájemného porozumění a se snahou nalézat vždy taková řešení, aby se optimální cestou dosáhlo žádoucího cíle. Na konkrétních úkolech jsme potom pracovali ruku v ruce.

Považujeme za výhodné, že při velkém počtu členů můžeme snadněji organizovat naši činnost ze dvou center. Ta mají navíc možnost efektivněji se přizpůsobovat specifickým podmínkám, které mají na jedné straně pobočky v Slovenské socialistické republice a na druhé straně pobočky v České socialistické republice. Důležité však přitom je, že si všichni uvědomujeme spojenou sílu obou Jednot při řešení některých otázek celostátního charakteru i význam pomoci, kterou může jedna Jednota poskytovat druhé.

Značná část školské problematiky má celostátní charakter. V dohodě s ústředním výborem JSMF utvořil hlavní výbor dvě komise, které se v celostátním měřítku otázkami spadajícími do tohoto okruhu zabývají. Jsou to komise pro výuku fyziky na vysokých školách technických, ekonomických a zemědělských a komise pro výuku matematiky na těchto školách. Obě komise navázaly na svou činnost v předchozích funkčních obdobích.

Na sklonku roku 1984 jsme zahájili poměrně velkou akci směřující k úpravám rozsahu a postavení výuky fyziky na vysokých školách technických. I když se nám nepodařilo docílit žádoucích změn, přece jen jsme oslabili vyhrčená stanoviska na některých vysokých školách technických a v jednáních s ministry školství příslib, že se o našich připomínkách a návrzích bude jednat.

Návrhy komise pro matematiku vycházející z jejích konferencí byly po projednání předsednictva předkládány ministerstvu školství, ovšem rovněž bez pozitivní reakce těchto orgánů na naše náměty.

Domnívám se stále, že na většině našich technických škol je postavení a význam matematiky a fyziky ve vzdělání technické inteligence nedocenen a že ta část této inteligence, která je donucena pro výkon svého povolání dostatečně ovládnout matematiku a fyziku, získává příslušné vzdělání mimo vysokou školu cestou neekonomickou a neefektivní. Nepochybujeme o tom, že fundované vzdělání technické inteligence v matematice a fyzice představuje nejužitečnější bohatství pro výkon jejího poslání, že reprezentuje solidní bázi, na které si může tato inteligence poměrně lehce osvojit nové technické metody a směry.

Neméně než spolupráce v otázkách výuky matematiky a fyziky na vysokých školách je důležitá i naše kooperace, týkající se výuky na školách středních a základních. Je dobře známo, že členové a kolektivy Jednot pracují na nových učebnicích matematiky a fyziky pro základní školu a pro gymnázia. Bylo by již nyní na čase, aby se znovu podrobně posoudily existující učebnice a způsob výuky podle nich, a to ve smyslu podobných konferencí, jako byla konference ve Vyškově o učebnicích fyziky pro gymnázia. Stranou naší pozornosti přes všechny naše snahy zatím přece jen zůstávají střední odborné školy a střední odborná učiliště. Víme, že prakticky polovina vysokoškolsky vzdělané technické inteligence má za sebou střední průmyslové školy. To by mělo být velmi důrazným podnětem k tomu, abychom se důkladně zabývali výukou matematiky a fyziky na těchto školách. Je-li málo členů Jednoty, kteří se těmto otázkám věnují, zdá se být nezbytné, aby o to intenzivněji obě Jednoty v tomto směru spolupracovaly.

Nedílnou součástí činnosti obou Jednot je pořádání vědeckých konferencí, symposií, seminářů a škol. Zdá se, že v organizaci konferencí národních nebo celostátních jsme v posledních letech dosáhli úrovně, která je plně srovnatelná s úrovní mezinárodní. V celostátním zájmu je, aby se konferencí jako zdroje

nových poznatků a jako fórum pro výměnu vědeckých informací využívalo nejen v národním, ale i v mezinárodním měřítku. Před Jednotami nastala tedy doba, na kterou jsou připraveny, doba pořádání podstatně většího počtu mezinárodních vědeckých akcí než dosud. Jako kolektivní členové Evropské fyzikální společnosti a patrně v budoucnu i Evropské matematické unie a jako možný partner Unie pro čistou a aplikovanou fyziku budou jistě moci Jednoty společně organizovat řadu užitečných vědeckých setkání mezinárodního charakteru.

Dosavadní spolupráce obou Jednot byla nesporně prospěšná a přinesla mnoho pozitivního; věřím proto, že tento základ bude dobrým východiskem pro jejich příští kooperaci.

Dále vystoupil prof. J. GARAJ, který informoval sjezd o velmi úspěšné činnosti klubu fyziků v Bratislavě sdružených ve 2. pobočce. Dohodou o spolupráci mezi JSMF a SVŠT se podařilo najít vhodný prostor a daří se zajišťovat hodnotné přednášky a udržovat zájem fyziků i nefyziků o návštěvu tohoto klubu. Rozvíjí se přitom i kontakty mezi slovenskými a českými kolegy.

Prof. B. NOVÁK poukázal na potřebu dále zvyšovat spolupráci JČSMF a JSMF v pedagogických otázkách. Zdůraznil poslání JČSMF při výchově mladé generace. Dále vyzval účastníky sjezdů, aby průběžně předkládali své návrhy k usnesení sjezdů a k programu činnosti JČSMF v posjezdovém období.

Dr. S. KRUPÍČKA uvedl, že na prahu hlubších přeměn v našem národním hospodářství i v celé společnosti má JČSMF možnost se zapojit do procesu přestavby tak, aby byly zlepšeny podmínky její práce jako společenské organizace, která usiluje o prospěch a povznesení společnosti. Dobrým začátkem může být zlepšení právně finančních vztahů JČSMF s jejími kolektivními členy.

Dr. V. FREI přednesl tři náměty k návrhu programu činnosti JČSMF v posjezdovém období, a to aby v něm byl ukázán a vyzdvížen přínos matematiky a fyziky pro celou společnost, dále aby bylo vymezeno specifické poslání JČSMF a konečně aby byly vyslovené formulovány hlavní problémy a úkoly JČSMF v nejbližším období.*)

Nakonec doc. L. PÁTÝ uvítal jubilejní sjezd jako příležitost k osobním kontaktům matematiků a fyziků a inspiraci pro další práci. Kriticky se vyjádřil k dnešním možnostem vědecké práce v matematice a fyzice, k problémům vyučování fyzice a matematice na základních, středních a vysokých školách a k současným problémům Jednoty samotné.

Potom předsedající prof. J. KREMPASKÝ diskusi uzavřel a udělil slovo odstupujícímu předsedovi JČSMF prof. I. ÚLEHLOVÍ, který uvedl:

Po ukončení sjezdu v Gottwaldově, konaném v roce 1984, jsme postupovali podle schváleného programu, který jsme přiměřeně modifikovali pod vlivem významných kulturních a společenských událostí. S velkou pozorností jsme sledovali jednání 17. sjezdu KSČ a 27. sjezdu KSSS a i všechny materiály ze zasedání jejich ústředních výborů, které se týkaly problematiky vědy a vzdělání. Mnohé myšlenky v nich vyslovené se staly podnětem pro naši činnost.

Značně nám pomohly v naší působnosti tři důležité okolnosti: schválení stanov Jednoty, uzavření dohody s JSMF a podepsání dohody s MŠ.

Zrovnoprávněné postavení sekcí a poboček umožnilo rovnoměrněji rozložit úlohy a efektivněji řešit otázky, s nimiž jsme se potýkali.

Dohoda s JSMF završila na jedné straně již ustálenou a efektivní přátelskou kooperaci mezi oběma Jednotami a na druhé straně vytvořila podklad pro intenzivnější a promyšlenější postupy v těch otázkách, o nichž jsme před chvílí měli možnost hovořit a diskutovat.

Dohoda s MŠ nám dovolila postavit na spolehlivý základ veškerá jednání s tímto ministerstvem o učebnicích a učebních osnovách, o významu matematiky a fyziky na školách všech stupňů, o matematických a fyzikálních olympiádách a o zahraničních stycích Jednoty.

V uplynulém období jsme vždy kladli důraz na to, aby se naše působnost na poli vědy neomezovala pouze na zveřejňování a výměnu nových vědeckých poznatků, ale aby konference, semináře, symposia a školy směřovaly také k dalším cílům podle své povahy, za prvé k zamýšlení nad možností přenosu nových poznatků a metod do široké společenské praxe, tj. mimo oblast vlastní matematiky a fyziky, a za druhé k úvahám o způsobech výchovy mladé vědecké generace. Můžeme konstatovat, že vědecké

*) K této tématice byl publikován článek V. FREIE v PMFA 33 (1988), str. 97.

i pedagogické sekce a pobočky, které se zúčastňovaly příprav a pořádání vědeckých akcí s plnou vážností tímto směrem ve své činnosti postupovaly.

V pedagogické sféře jsme sledovali soustavně a koordinovaně — díky pedagogické komisi hlavního výboru — několik souborů problémů. Hlavní metodou naší práce byla při tom pozitivní kritika současného stavu naší i zahraniční výuky matematiky a fyziky na školách všech stupňů. Ve smyslu pozitivní kritiky jsme měli vždy na mysli analýzu současného stavu, zdůraznění a zobecnění dobrých, tj. efektivních a mládež inspirujících pedagogických postupů, odhalení nedostatků, popř. chybných pedagogických kroků ve výuce matematiky i fyziky a vypracování konkrétních návrhů na jejich odstranění i nahrazení pedagogicky lepšími postupy.

Převážná část členů obou Jednot působí v pobočkách. Proto jsme značnou pozornost věnovali i pobočkám. Na nich spočívá jeden z významných základů kulturní úlohy, kterou Jednoty plní. Pobočky jednak pořádají velké množství akcí, kterými se obracejí k široké veřejnosti, jednak podchycují značný počet učitelů základních a středních škol a tím nepřímo působí na žáky těchto škol a na jejich poměr k matematice a fyzice i na jejich zájem o tyto dva stěžejní obory, které jsou nezbytnou složkou vzdělání člověka moderní společnosti. Konečně pobočky a důvěrníci, kteří působí v jejich zóně mají možnost přicházet a fakticky přicházejí na základě poznatků svých členů — učitelů — s mnoha aktivními podněty, jak zdokonalit a zlepšit pedagogický proces a odstranit jeho nedostatky. Proto jsme i na zasedání hlavního výboru pamatovali vždy na dostatek prostoru pro projednání činnosti poboček a proto také členové předsednictva hlavního výboru navštěvovali zasedání výborů poboček.

Jednoty jsou ovšem takové, jací jsou jejich členové. Bezesporu mluví v náš prospěch to, že počet členů obou Jednot neustále vzrůstá a blíží se k osmi tisícům. To je fakt, jehož důsledky si poměrně málo uvědomujeme. Jednota se stává vlastně masovou organizací. Má-li řádně dále plnit své funkce, musí utužit svoji organizaci a nemůže mít jen klasický spolkový charakter. Proto jsme se zevrubně zabývali i jednacími řády, které v uplynulém období vstoupily v platnost a jak se zdá se osvědčily. To však samo o sobě podle mého názoru nestačí. Jeví se mi nezbytné, aby Jednoty začaly v nejbližší budoucnosti systematicky pečovat o výchovu mladých členů Jednoty např. tím, že budou zapojeni v podstatně větší míře než dosud do řešení konkrétních úkolů, o nichž jsme se rozhodli, že je na sebe vezmeme. Jedna z možností, kterou máme bezprostředně před sebou, je zapojit větší procento mladších členů než dosud i do nejvyšších funkcí naší vědecké společnosti.

To neznamená, že si nevážíme práce a obětavosti těch členů Jednoty, kteří podle zákonů přírody patří ke starší generaci. Naopak, jejich aktivitu a zkušenosti vysoce oceňujeme a vyslovujeme přesvědčení, že i nadále budou v rámci Jednoty rádi působit v různých jejích orgánech a komisích.

Náš program pro uplynulé funkční období byl rozsáhlý, plnili jsme ho podle nejlepšího svědomí, některé věci se nám podařily, některé ne tak, jak bychom si představovali nebo přáli. Budeme mít příležitost, abychom se k podrobnějšímu rozboru na našich zasedáních ještě vrátili.

Dovolte mi proto, abych na závěr svého vystoupení poděkoval všem členům hlavního výboru, mezi nimi zejména místopředsedovi profesorovi B. Novákovi za velmi zdárné vedení pedagogické komise, místopředsedovi dr. M. Rozsivalovi za jeho obětavou práci v užším předsednictvu a v řadě dalších funkcí a vědeckému sekretáři doc. J. Burešovi za velkou organizační pomoc a za pečlivé a vzorné vedení široké obce důvěrníků. Dále bych rád stejně vřele poděkoval ústřednímu výboru JSMF za velmi pozitivní a intenzivní spolupráci při formování a realizaci základního programu obou Jednot a z jeho členů jmenovitě předsedovi ústředního výboru a I. místopředsedovi JČSMF prof. J. Krempaskému za srdečný a přátelský postoj k nám i za ohromnou energii, kterou věnoval po mnoho let JSMF a prohloubení součinnosti obou našich Jednot.

Můj dík patří též stovkám funkcionářů a tisícům členů obou Jednot, kteří se obětavě a iniciativně podíleli na řešení základních úkolů, jež máme trvale před sebou, pomáhat rozvoji matematiky a fyziky a modernizovat jejich výuku. Bez jejich pomoci by naše snažení nemohlo uspět.

Věřím, že jednání obou sjezdů i naše společná zasedání budou neméně inspirující a odvážná, než byla zasedání minulá, a proto jim přeji mnoho zdaru.

Tímto vystoupením bylo zasedání ukončeno.

Slavnostní zasedání sjezdů JČSMF a JSMF u příležitosti 125. výročí založení Jednoty ve středu 19. srpna 1987 odpoledne ve velké aule Karolina

Toto slavnostní zasedání bylo uspořádáno pod záštitou předsedy ČSAV akademika J. ŘÍMANA, ministra školství ČSR akademika K. JULIŠE a rektora Univerzity Karlovy prof. JUDr. Z. ČEŠKY, člena korespondenta ČSAV.

Z pověření HV JČSMF slavnostní zasedání řídil prof. dr. K. VACEK, DrSc., člen korespondent ČSAV, předseda vědeckého kolegia fyziky ČSAV. V čestném předsednictvu zasedání byli: ministr elektrotechnického průmyslu ČSSR prof. ing. MILAN KUBÁT, DrSc., místopředseda ČSAV a předseda SAV akademik VLADIMÍR HAJKO, ministr školství ČSR akademik KAREL JULIŠ, zástupce oddělení školství a vědy ÚV KSČ KAREL KAŠÁK, člen prezidia ČSAV akademik PŘEMYSL RYŠ, prorektor Univerzity Karlovy prof. dr. VÁCLAV PROSSER, CSc., děkan matematicko-fyzikální fakulty UK prof. dr. PAVEL LUKÁČ, DrSc., předseda JČSMF prof. dr. IVAN ÚLEHLA, DrSc., člen korespondent ČSAV a dále dr. MIROSLAV ROZSÍVAL, doc. dr. MARTIN ČERNOHORSKÝ, CSc., doc. dr. MILOŠ MATYÁŠ, DrSc., člen korespondent ČSAV, prof. dr. VÁCLAV MEDEK, CSc., prof. dr. JOZEF MORAVČÍK, CSc., doc. ing. IVAN ŠTOLL, CSc., akademik ARMIN DELONG, prof. ing. ZDENĚK ČAHA, CSc., prof. dr. JÚLIUS KREMPASKÝ, DrSc., člen korespondent ČSAV a SAV, prof. dr. MIROSLAV FIEDLER, DrSc., člen korespondent ČSAV, prof. dr. ALOIS KUFNER, DrSc. a prof. dr. BŘETISLAV NOVÁK, DrSc.

Mezi čestnými hosty zasedání byli dále místopředseda ČNR doc. MILAN VONDRUŠKA, akademik STANISLAV KUBÍK ve funkci vědeckého sekretáře ČSAV, navrhovaní zahraniční a domácí čestní členové JČSMF a JSMF a zástupci zahraničních vědeckých společností v tomto složení:

prof. NIKOLA STEFANOV NIKOLOV (fyzikální společnost BLR),
prof. IVAN ABONYI (fyzikální společnost MLR),
prof. ISTVÁN VINCZE (matematická společnost MLR),
prof. CZESLAW OLECH (matematická společnost PLR),
doc. URSULA PALM (matematická společnost NDR),
prof. WERNER BUCKEL (prezident Evropské fyzikální společnosti, NSR),
prof. MICHAEL ATIYAH (předseda Evropské matematické rady, Velká Británie).

Ve velké aule Karolina byli přítomni delegáti a hosté sjezdů JČSMF a JSMF, další funkcionáři a členové JČSMF a další pozvaní hosté.

Prof. K. VACEK, který řídil zasedání, uvítal všechny přítomné a požádal o *úvodní projev* předsedu JČSMF prof. I. ÚLEHLU. Ten charakterizoval velký rozmach, který zaznamenala Jednota ve své 125 leté historii a její současné hlavní úkoly. *Hlavní projev* k 125. výročí založení Jednoty pak přednesl prof. M. BRDIČKA. Po něm promluvil člen prezidia ČSAV akademik P. RYŠ v zastoupení předsedy ČSAV akademika J. ŘÍMANA. Dále přednesl pozdravný projev místopředseda ČSAV a předseda SAV akademik V. HAJKO. Všechny uvedené projevy byly otištěny v minulém čísle Pokroků.

Dále vystoupil ministr školství ČSR akademik K. JULIŠ. Velice ocenil dosavadní výsledky JČSMF získané ve spolupráci s ministerstvem školství ČSR, zejména při přípravě a recenzování učebních osnov, učebnic a učebních pomůcek pro základní a střední školy a při pořádání seminářů a konferencí pro učitele, na nichž jsou projednávány koncepční otázky vyučování matematiky a fyziky. Jako velmi významnou hodnotil i spolupráci JČSMF s MŠ ČSR při zajišťování matematické a fyzikální olympiády pro žáky středních a základních škol. Vyzval členy JČSMF, aby vyvinuli úsilí k dosažení vyššího zájmu mladé generace o matematiku a fyziku, který v současné době zdaleka neodpovídá požadavkům vědeckotechnického rozvoje naší společnosti. Pak předal Jednotě československých matematiků a fyziků „Čestné uznání za zásluhy o rozvoj školství“.

S *pozdravnými projevy* dále vystoupili prof. M. ATIYAH, předseda Evropské matematické rady, a prof. W. BUCKEL, prezident Evropské fyzikální společnosti. Překlady jejich projevů byly otištěny v minulém čísle Pokroků.

V hudební mezhíře Kvartetu Martinů zahrálo Kvartet F dur op. 96 „Americký“ od A. Dvořáka.

Pak předseda JČSMF prof. I. ÚLEHLA a předseda JSMF prof. J. KREMPASKÝ předali sjezdová vyznamenání všem přítomným významným osobnostem, zástupcům vyznamenaných institucí, českým zahraničním členům JČSMF a čestným členům JČSMF a JSMF.

Nakonec byly vyhlášeny výsledky soutěží ke 125. výročí Jednoty o nejlepší vědecké práce v matematice a fyzice a v didaktice matematiky a fyziky. Diplomy o udělení cen předali vítězům místopředseda JČSMF prof. B. NOVÁK a místopředseda JSMF prof. J. MORAVČÍK.

Seznam všech sjezdových vyznamenání byl otištěn v minulém čísle Pokroků.

Předsedající prof. K. VACEK na závěr všem vyznamenaným blahopřál, poděkoval všem přítomným za účast a ukončil slavnostní zasedání.

Večer byl pro účastníky sjezdů uspořádán varhanní koncert v chrámu sv. Jakuba.

Samostatné zasedání sjezdu JČSMF

Čtvrtek 20. srpna 1987 dopoledne, velká posluchárna Stavební fakulty ČVUT, Praha-Dejvice

Jednání zahájil a řídil prof. A. KUFNER.

Na návrh doc. J. BUREŠE bylo schváleno předsednictvo a komise sjezdu JČSMF odpovídající české části těchto orgánů zvolených na společném zasedání sjezdů JČSMF a JSMF.

Odstupující předseda JČSMF prof. I. ÚLEHLA pak přednesl zprávu o činnosti JČSMF za období od minulého sjezdu v tomto znění:

Činnost Jednoty ve funkčním období 1984—1987 logicky a spojitě navázala na její působnost v letech 1981—1984. Bohatý program přijatý usnesením sjezdu v Gottwaldově byl plněn a modifikován v pozitivním směru pod vlivem významných politických a kulturních událostí.

Obě Jednoty s velikou pozorností sledovaly nové myšlenky a přístupy k řešení důležitých společenských problémů at vnitřních či celosvětových, upoutaly je ideje a konkrétní návrhy uvedené a přijaté na zasedání XVII. sjezdu KSČ, XXVII. sjezdu KSSS a vyslovené potom v řadě vystoupení předních představitelů naší země a Sovětského svazu.

Je zřejmé, že socialistický systém aktivně hledá efektivnější způsoby, jak překonávat vnitřní rozpory, které brzdí jeho vývoj k dokonalejší moderní společnosti. Úloha, před níž stojí, je obtížná proto, že nemá před sebou vzor, který by bylo možné sledovat. Jde tedy o těžkou průkopnickou práci v oblasti společenské, ekonomické i kulturní.

Tyto snahy nalézají u členů Jednoty velké pochopení, neboť již dávno přijali za svůj základní program, napomáhat rozvoji matematiky a fyziky, dvou základních věd rozhodujících do značné míry o úspěšném vývoji ostatních věd, zejména přírodních a technických, dvou věd, které se velmi významně podílejí na determinaci celkového ekonomického vývoje společnosti.

Uvedené záměry proto plně korespondují s dlouhodobými základními úkoly Jednoty, k nimž patří i zintenzivňování přenosu vědeckých poznatků a metod do široké společenské praxe.

Nad plněním programu Jednoty se zamýšlíme při oslavách 125. výročí jejího založení. To je v době, kdy zvlášť silně pocítujeme významnou roli, kterou sehrála Jednota v historii české i slovenské kultury. V tomto světle můžeme zdůraznit pozitivní stránky její působnosti v posledních třech letech, ale musíme se i kriticky podívat na to, co jsme neplnili tak, jak bychom očekávali.

Budeme při tom v podstatě postupovat podle programu přijatého 9. sjezdem a nejdříve posoudíme aktivitu Jednoty v oblasti vědy.

Jednota udržovala velmi aktivní kontakty s představiteli ČSAV, SAV a s kolegií matematiky a fyziky. Na druhé straně se nepodařilo rozvinout hlubší spolupráci s kolegiem astronomie, geofyziky a meteorologie. Při uvedených setkáních se projednala řada problémů, s nimiž jsme se v Jednotě setkali a většina velkých akcí, které jsme pořádali. Jednalo se především s akademikem Pokorným, který měl na starosti vědecké společnosti ČSAV a s akademikem Julišem v jeho funkci vedoucího I. oddělení ČSAV o fyzikálních konferencích.

Obě vědecké sekce v úzké kooperaci s ústavu základního a aplikovaného výzkumu a s fakultami vysokých škol organizovaly velký počet konferencí, symposií, seminářů, kursů a škol. Uvedeme stručně jen ta nejdůležitější fakta:

Ačkoliv 6. generální konference Evropské fyzikální společnosti „Trendy ve fyzice“ proběhla ještě před zahájením posuzovaného funkčního období, její kladná odezva se odrazila nejen v činnosti Jednoty samé, ale i v mnoha vědeckých a výzkumných institucích. Jak je dobře známo, tato konference byla z naší strany zajišťována péčí fyzikálně vědecké sekce.

V roce 1985 se konala rozsáhlá mezinárodní matematická konference EQUADIFF 6, které se zúčastnilo 500 matematiků, z toho 300 zahraničních. V Bratislavě proběhla mimořádně úspěšná 8. konference československých fyziků, již se zúčastnilo 700 fyziků z ČSSR i ze zahraničí.

V roce 1986 se pořádaly pouze menší akce, celkem však 18 konferencí a 184 seminářů a kursů. (V těchto číslech jsou zahrnuty i pedagogické akce.)

Letos v únoru proběhla početně obsazená pěkná matematická konference o jednotě a boji protikladů v matematice a 9. konference čs. fyziků, již se zúčastnilo téměř 500 fyziků.

Při posuzování těchto akcí si uvědomujeme, že mnohé z nich se stávají tradičními jako např. konference EQUADIFF nebo konference čs. fyziků. Mnohé akce mají ještě bohatější historii, v tomto roce běží např. 18. pracovní soustředění z funkcionální analýzy, 12. seminář o parciálních diferenciálních rovnicích a 7. letní škola: Software a algoritmy numerické matematiky.

Většina ostatních bodů této části programu se plnila v rámci možností Jednoty až na problémy spojené s výchovou mladých vědeckých pracovníků a s vyhledáváním talentů. K této otázce se ještě později vrátíme.

Druhý základní soubor úkolů přijatých na sjezdu v Gottwaldově se týká záležitostí pedagogických. V této oblasti došlo patrně k nejvýraznějším změnám v naší práci. Stala se systematictější a cíle-vědomější. Důležitými faktory, které k tomu napomohly, bylo uzavření dohody o spolupráci mezi MŠ ČSR a Jednotou (26. 11. 1984), které indukovalo plodná jednání s představiteli MŠ. Důležité bylo ustavení pedagogické komise hlavního výboru pod předsednictvím prof. RNDr. Břetislava Nováka, Dr.Sc. Tato komise přispěla výrazně ke koordinaci našich akcí a k objektivizaci našich postojů v otázkách školské matematiky a fyziky. Nepodařilo se však dosud v dostatečném rozsahu zajistit práce koncepční povahy. I když se první kroky v tomto směru udělaly ve fyzice, v matematice nejsou navrženy; jde o obsah matematické výchovy na základní a střední škole vcelku a rozsah požadavků z matematiky na absolventy těchto škol.

Z iniciativy pedagogické komise se konalo v návaznosti na první setkání matematiků ze všech typů škol 2. setkání matematiků ze všech typů škol v listopadu 1985. Toto setkání se zaměřilo na výpočetní techniku, tj. na oblast, která je pro výchovu mladé generace mimořádně významná, a to nejen z hlediska matematiky a fyziky.

Pedagogická komise ve spolupráci s oběma matematickými sekcemi usměrňovala vypracování nových učebnic pro základní školy a gymnázia, napomáhala při recenzování a korigování vypracovaných textů. Je velmi potěšitelné, že této odpovědné práce se ujali přední českoslovenští matematikové, členové Jednoty, a že tato náročná činnost dále pokračuje. Jmenovitě bych rád vyzdvihl pomoc prof. Kurzweila, člena korespondenta ČSAV.

Pod patronací pedagogické komise a za pomoci obou fyzikálních sekcí se přikročilo také k objektivnímu hodnocení současných učebnic fyziky na základní a střední škole a k posouzení nových návrhů na budoucí způsoby i metody výuky na gymnáziích. V této části se dospělo k velmi rozumnému programu. Nejdříve optimálně zdokonalit existující učebnice jak na základní škole, tak na gymnáziích a zároveň využít možnosti výpočetní techniky v pedagogickém procesu. Paralelně s tím pokusně zkoušet možnosti integrované výuky fyziky s ostatními přírodními vědami a teprve až po dostatečném ověření, patrně kolem roku 2000, přistoupit k integrované výuce přírodních věd.

K dalšímu pozitivnímu obratu v této oblasti došlo v práci na školské terminologii. Matematickou terminologii se již delší dobu zabývá společná komise hlavního výboru a kolegia matematiky. V posuzovaném období začala pracovat analogicky společná komise kolegia fyziky a hlavního výboru pro otázky fyzikální školské terminologie pod vedením akademika V. Votruby. Obě komise se sešly k projednání některých společných terminologických problémů. Fyzikální komise se dokonce začala zabývat také vysokoškolskou fyzikální terminologií.

Třetí pozitivní změnu spatřujeme v činnosti Fyzikální pedagogické sekce, která se velmi aktivizovala a zkoncentrovala své úsilí na operativní řešení rozhodujících otázek výuky fyziky na základních školách, na gymnáziích a na odborných školách.

Ostatní úkoly v této oblasti byly řádně plněny tradičním způsobem.

Třetí kategorie úkolů se týká působení Jednoty na širší (celospolečenské) bázi.

Byly to především pobočky Jednoty, které pořádaly iniciativně přednášky, besedy, kursy a exkurze, pečovaly o olympiády a pythagoriády a zasloužily se o to, že celkový počet akcí Jednoty se udržoval na stále a relativně značné výši (kolem 400 ročně).

Ačkoliv pobočky velké procento své aktivity věnují mládeži, jde převážně o mládež základních a středních škol. Nepodařilo se nám dosud výrazněji podchytit zájem vysokoškoláků o členství a činnost v Jednotě. Stejně se nám nedaří dostatečně podchytit mladé vědecké pracovníky a vysokoškolské asistenty a uvést je do aktivní činnosti v Jednotě. Nenašli jsme vhodné formy, jak se k mladé generaci přiblížit a ukázat ji v patřičném světle význam Jednoty. Nepodařilo se nám navázat ani užší kontakty se SSM. Domnívám se, že je to velmi vážný problém, neboť na jeho řešení závisí budoucnost Jednoty.

Díky kladnému postoji MŠ se nám podařilo udržet zahraniční styky Jednoty se sesterskými společnostmi na tradiční výši. Všude však, nejen u nás, nepříznivě na tyto styky působí růst cen jízdenek a ubytování.

Přestože jsme jednali s dalšími společnostmi o navázání výměnných zahraničních styků — šlo o matematické a fyzikální společnosti v Jugoslávii, matematickou společnost ve Finsku a fyzikální společnost v Rakousku — nedošlo s výjimkou rakouské fyzikální společnosti k uzavření dohody z uvedených ekonomických důvodů. Byly to druhé strany, které si to nemohly dovolit. Dohoda s rakouskou fyzikální společností je z téhož důvodu velmi omezena, počítá s výměnným zájezdem celkem na 5 dní v roce. Otázka výměnných zájezdů se neformálně projednávala rovněž při zasedání Rady evropské matematické unie u nás v Liblicích v roce 1986 a ukázalo se, že myšlenka na takové výměnné zájezdy nenalézá zatím pochopení u západoevropských matematických společností.

Ostatní úkoly spadající do této skupiny byly plněny v rámci našich možností.

Poslední skupina úkolů vytyčených v programu gottwaldovského sjezdu se týkala naší Jednoty, struktury a vnitřní činnosti Jednoty.

Na prvním místě je nutné zdůraznit, že dohoda mezi oběma Jednotami byla podepsána v Gottwaldově při příležitosti 9. sjezdu a že se řádně, operativně a ve vzájemném porozumění plnila. Mnoho otázek bylo předmětem společného zájmu: pořádání velkých konferencí, učebnice matematiky a fyziky pro základní a střední školy, výuka matematiky a fyziky na vysokých školách technických, ekonomických a zemědělských, olympiády, propagace matematiky a fyziky na veřejnosti a zahraniční styky.

Členové předsednictva HV JČSMF se pravidelně zúčastňovali zasedání HV JSMF. Na zasedáních předsednictva HV a na zasedáních HV se referovalo o činnosti JSMF.

Na druhém místě je zapotřebí konstatovat, že hlavní výbor zasedal $2 \times$ ročně. Na svých pěti pracovních zasedáních, konaných v Liblicích, se zabýval postupně a důkladně všemi hlavními úkoly Jednoty, činností sekcí, komisí a poboček. V mezidobí se pravidelně scházelo předsednictvo (celkem na 26 zasedáních), aby operativně řešilo úkoly, které mu příslušely, a připravovalo podklady pro zasedání hlavního výboru. Na těchto zasedáních byly podávány pravidelné zprávy o schůzích užšího předsednictva Jednoty.

Na třetím místě můžeme sdělit, že k novým stanovám Jednoty byly vypracovány a uvedeny v život jednací řády všech složek Jednoty. Tyto řády se osvědčily.

Velkou péči síti důvěrníků, jejichmu rozšiřování a zdokonalování věnoval člen předsednictva, vědecký tajemník doc. RNDr. J. Bureš. Díky aktivní práci důvěrníků a díky aktivní činnosti Jednoty stále vzrůstá počet členů JČSMF (zhruba o 130 ročně). Máme však stále málo členů ze základních a středních škol a mezi nimi zejména ze středních odborných škol. To je nesporná brzdá v naší činnosti.

Konečně považují za nutné zmínit se na tomto místě i o úspěšné činnosti tiskového střediska. Tiskové středisko vydává ročně průměrně 25 hodnotných titulů. Podařilo se mu za velmi napjaté situace zajistit vydání všech materiálů i sjezdového sborníku a jubilejního almanachu. Za to patří středisku i předsedovi ediční komise doc. RNDr. J. Pantoflíčkovi naše díky.

Po probrání všech čtyř skupin úkolů schválených zasedáním sjezdu v Gottwaldově můžeme říci, že většina z nich byla dobře plněna a některé dokonce v rozsahu podstatně větším, než jsme předpokládali. Některé úkoly se nám však nepodařilo plnit tak, jak bychom si to představovali. Za nejvážnější z nich považujeme výraznější obrát k mladé generaci.

Všechny pozitivní výsledky, které jsme zde uvedli, by byly nedosažitelné bez oduševnělé a kolegiální

pomoci všech členů hlavního výboru a jeho komisi, výborů poboček a výborů sekcí a bez obětavé práce velkého počtu ostatních členů Jednoty. Jim všem patří naše poděkování.

Je nyní na 10. sjezdu aby posoudil, zda ty úkoly, které byly 9. sjezdem přijaty jako zásadní směrnice naší činnosti, byly odpovědně plněny.

Dovoluji si ještě říci několik slov k návrhu programu další činnosti naší Jednoty, ke kterému je podle mého názoru nutné přistupovat s rozvahou. Jde o to, abychom si stanovili reálné úkoly, jejichž plnění budeme schopni skutečně zajistit, takové úkoly, které budou odpovídat důstojnosti, postavení a možnostem Jednoty a jejich členů. Jsme svou tradicí již vázáni a měli bychom pokračovat ve stavbě, kterou vytvářeli naši předchůdci. Současně se budeme samozřejmě dívat kolem sebe a čerpat z nových idejí, které se vytvářejí v procesu přestavby naší země.

Potom přednesl hospodář doc. B. KLIMEŠ *hospodářskou zprávu*. Podrobný přehled hospodaření v období od IX. sjezdu dostali účastníci sjezdu ve svých materiálech. Proto jen komentoval jednotlivé složky hospodaření takto:

1. Příspěvek ČSAV mírně roste, v roce 1987 činí 381 300 Kčs. Je žádoucí jeho další zvýšení pro pokrytí platových úprav zaměstnanců JČSMF.
2. Konference pořádané JČSMF mají vyrovnané rozpočty příjmů a výdajů.
3. Příspěvek MŠ ČSR na modernizaci výuky matematiky a fyziky se ještě v r. 1984 nedočerpal, v r. 1985 došlo k jeho přečerpání o 75 000 Kčs a v r. 1987 činí 270 000 Kčs. Očekáváme jeho další zvýšení v r. 1988.
4. Vlastní jmění JČSMF je zhruba na stejné úrovni a činí v r. 1987 307 563,91 Kčs.
5. Příspěvek MŠ ČSR na zahraniční styky JČSMF narostl v r. 1987 na dvojnásobek proti r. 1984. Začíná se však projevovat pokles čerpání z důvodu nedostatku recipročních prostředků u partnerů.
6. Tiskové středisko JČSMF mělo větší přebytky v r. 1984 a v r. 1985, nyní pracuje s malým přebytkem, což odpovídá jeho funkci. Jeho hotovost k 31. 12. 1986 činila 499 180,21 Kčs.

Revizní zprávu hospodaření JČSMF přednesl revizor doc. L. PÁTÝ. Revizoři během funkčního období prováděli pravidelně kontrolu pokladních knih JČSMF, a to knihy příspěvků ČSAV, knihy vlastního jmění a knihy tiskového střediska. Shledali, že všechny položky byly doloženy náležitými doklady a zůstatky odpovídaly pokladním hotovostem. Při revizi 30. 6. 1987 se seznámili se zprávou o výsledku revize hospodaření v JČSMF, kterou provedl odbor kontroly ČSAV. Revizoři doporučili, aby zprávu o hospodaření za uplynulé období sjezd schválil a aby nový HV JČSMF usiloval o vytvoření podmínek pro pracovně jednodušší i pružnější zúčtovávání prostředků Jednoty a vypracování nových směrnic pro hospodaření JČSMF adekvátních její činnosti a jejímu postavení.

Potom byla zahájena *diskuse* k předloženým zprávám a k návrhu programu činnosti JČSMF v posjezdovém období.

Doc. O. KOWALSKI podpořil vhodnost zdůraznění určitých klíčových úkolů v programu a doporučil jejich formulaci přitažlivějším způsobem pro mladou generaci. Doporučil dále specifikovat podporu učitelů základních škol za činnost v JČSMF. A konečně se vyjádřil pro všestrannou angažovanost JČSMF v období přestavby naší společnosti.

Dr. E. SCHMIDT vyzval přítomné k zvýšení pozornosti na uplatnění matematiků a fyziků v průmyslu a v širší společenské praxi. Dále doporučil, aby se JČSMF svou autoritou zasazovala o adekvátní uplatnění i ocenění svých svědomitě pracujících členů.

Doc. F. LUKEŠ zdůraznil nutnost celkového zlepšení podmínek vědecké práce učitelů vysokých škol a požadoval zásadní změny ve společenské motivaci mládeže k vysokoškolskému studiu.

Dr. J. NADRCHAL ze zkušeností organizátora pravidelných mezinárodních letních škol počítačové fyziky poukázal na rostoucí různé problémy při organizaci mezinárodních akcí v rámci JČSMF. V zájmu udržení mezinárodních vědeckých kontaktů na domácí půdě doporučil některé způsoby k překonávání potíží.

Prof. F. NOŽIČKA ve svém velmi zaníceném vystoupení zařadil jubilejní rok JČSMF do širokého kontextu rozvoje lidské společnosti. Plně podpořil demokratizační proces zahájený v současné době v SSSR a potřebu opravdového vědeckotechnického pokroku našeho státu; k tomu JČSMF vždy napomáhala, ale musí tak činit ještě intenzivněji. Je to její důležité poslání, zejména vůči mladé generaci. Vyzval všechny především k poctivé a odvážné práci.

Doc. L. PÁTÝ přednesl kritické připomínky k přípravě kandidátky nového HV JČSMF a požadoval, aby v budoucnu byla kandidátní komise vytvořena z dlouholetých zkušených členů JČSMF a aby zahájila svou činnost ve větším časovém předstihu.

Prof. I. ÚLEHLA v krátké odpovědi doložil, že kandidátní komise byla složena z takových členů JČSMF.

Pak jménem Československé astronomické společnosti při ČSAV pozdravil sjezd JČSMF její předseda dr. VOJTĚCH LETFUS, CSc., tímto příspěvkem:

Vážení přátelé,

dovolte, abych pozdravil jménem Československé astronomické společnosti při ČSAV váš jubilejní sjezd a zároveň abych vám blahopřál ke 125. výročí založení Jednoty čs. matematiků a fyziků. Naše Společnost, kterou zastupuji, se nemůže pochlubit tak dlouhým trváním, její „věk“ je zhruba poloviční, neboť byla založena až v prosinci 1917. Jak jsem si povšiml, vybrali jste si na plakát k oslavě vašeho výročí snímek Krabí mlhoviny, který vzhledem k tomu, jakým fyzikálním procesem tato mlhovina vznikla, názorně ukazuje, jak úzce jsou fyzika a astronomie spolu spojeny. Nejen to. Nedávno jsme oslavili 300. výročí vydání Newtonových Principií, které rovněž názorně ukazují na úzkou souvislost vzniku moderní matematiky, fyziky a astronomie. To je, myslím, symbolické a ukazuje na možnosti „spojenectví“ také našich společností, které by bylo vhodné účelně obnovit a rozvíjet.

Jednou z těchto možností je oblast odborné terminologie. Obě naše společnosti převzaly v otázkách terminologie spoluodpovědnost za úkoly, které uložilo prezidium ČSAV příslušným kolegiím. Zde se naskýtá dostatečně široké pole spolupráce vzhledem k tomu, že při rychlém rozvoji našich oborů se terminologická problematika stále více vzájemně prolíná, a mimo jiné i proto, že se promítá i do tvorby učebnic, pro něž ministerstvo školství stanoví závazné normy. O problémech spojených s terminologií se zmiňuje i zpráva předsedy vaší společnosti.

Na včerejším slavnostním zasedání v Karolinu se dotkl ministr školství akademik Juliš nedostatečného zájmu mladé generace o exaktní a technické obory, kde jedním ze základů je matematika a fyzika. Jde o vážný problém v oblasti pedagogiky a byl obsažen rovněž ve zprávě předsedy vaší společnosti. I tato oblast by měla být podle mého názoru předmětem společného zájmu a spolupráce obou našich společností. Spolu s vysokými školami, popř. dalšími organizacemi jsme uspořádali již několik celostátních konferencí o vyučování astronomii, které byly vždy hojně navštíveny. Po druhé světové válce byly činěny pokusy vyučovat astronomii na středních školách samostatně. Po získaných zkušenostech jsme však došli k závěru, že v našich podmínkách je vhodnější ponechat výuku astronomie na středních školách ve výuce fyziky, i když v některých státech se astronomie vyučuje samostatně. V ČSSR je okolo padesáti lidových hvězdáren a u některých z nich ve velkých městech jsou i planetária. Vedle běžné popularizační práce a osvětové světónázorové výchovy se některé z těchto hvězdáren podílejí i na mimoškolní výchově různými kursy, např. přípravnými kursy z matematiky a fyziky pro přijímací zkoušky na střední a vysoké školy, kursy programování ap., ale i na školní výchově a zkušenosti jsou velmi dobré. Pracovníci mnoha lidových hvězdáren mají dobré odborné a pedagogické vzdělání a většinou jsou členy naší společnosti.

Je známo, že při značném rozsahu vyučovací látky z fyziky se některé partie z nedostatku času vynechávají. Nejčastěji to bývají partie z astronomie a astrofyziky, ovšem k celkové škodě, protože právě na astronomických příkladech lze názorně a přitažlivě vyložit řadu fyzikálních jevů a zákonitostí. Z podnětu a za přispění pedagogické sekce naší společnosti byly zpracovány vhodné metodické materiály, které se vztahují k těm partiím učebních osnov na základních a středních školách, které se týkají astronomie a astrofyziky; jejich výuku mohou školy zabezpečit návštěvou na lidové hvězdárně nebo v planetáriu. V této souvislosti by bylo možné v budoucnu uvažovat o případných kontaktech rovněž mezi pobočkami obou našich společností.

První z diskutujících polemizoval s jedním z bodů navrženého programu činnosti Jednoty, která se týká vztahu různých institucí k oborům zastupovaným Jednotou. Domnívám se, že podstata problému spočívá spíše v jiné oblasti. Je nutno především změnit dosavadní představy široké veřejnosti o matematice a fyzice. Pedagogové na školách při své práci, ať bude jejich úsilí sebevětší, na to pouze sami nemohou stačit. S potěšením jsem zjistil, že v posledních letech se zvyšuje úsilí o širokou popularizaci matematiky a fyziky. Podle našich zkušeností je nutno více a vhodně využívat všech možností k popularizaci a ovlivňovat tak pozitivně společenské vědomí. Pak se budou snáze řešit i diskutované problémy. V minulosti

Jednota vykonala v tomto směru mnoho užitečné práce, když např. vydávala populárně-vědecké knižnice z různých oblastí matematiky a fyziky i příbuzných věd. Nutno přiznat, že i my máme v tomto směru řadu podobných problémů.

Dovolte mi závěrem, abych popřál vašemu sjezdu mnoho úspěchů v jeho práci a Jednotě další úspěšnou činnost, založenou na dlouholeté tradici.

Po přestávce řídil další diskusi dr. M. ROZSÍVAL.

Dr. V. FREI vyzval diskutující, aby vzhledem k omezeným časovým možnostem návrhové komise uváděli, které důležité body v programu činnosti požadují změnit nebo doplnit.

Dr. A. FINGERLAND upozornil na dlouhodobý program zajištění koordinované výuky fyziky s ostatními přírodními vědami. Doporučil rozvinout spolupráci se sesterskými vědeckými společnostmi při ČSAV a akcentovat při výuce způsob myšlení namísto souboru vědomostí.

Dr. Č. JECH doporučil, aby JČSMF podporovala zahraniční styky především pro mladé pracovníky, a to jak prostřednictvím svých výměnných kontaktů, tak odpovídajícím působením na ČSAV, ministerstvo školství i resortní instituce.

Dr. V. ROSKOVEC pochválil dobré informační zajištění jubilea Jednoty především přípravou jubilejního almanachu, předsjezdového čísla Pokroků a slavnostním projevem prof. M. BRDÍČKY. Rozvedl dále řadu současných problémů ediční, publikační, distribuční i propagační činnosti JČSMF a doporučil různé možnosti jejich řešení.

Prof. E. SVOBODA uvedl řadu dobrých výsledků dosažených ve fyzikální pedagogické sekci, zejména ve spolupráci s MŠ ČSR. Poukázal i na existující rezervy zejména v těsnější spolupráci s fyzikální vědeckou sekci. Doporučil prosazovat větší účast učitelů matematiky a fyziky ze základních a středních škol na zahraničních stycích JČSMF.

Dr. JAN ŠEDIVÝ rozvedl výsledky rozmanité činnosti odborné skupiny pro výuku fyziky na základních školách, která pracuje ve fyzikální pedagogické sekci od r. 1983.

Prof. Z. NÁDENÍK vyzval, aby JČSMF zvýšila pozornost matematicky talentovaným studentům na vysokých školách technických. Jako vzor pro studenty i učitele uvedl činnost prof. Vyčichla, který má velké zásluhy o naši aplikovanou matematiku a organizaci našeho matematického života včetně založení matematické knihovny na pražské technice. Tato knihovna byla nedávno bohužel zrušena.

Dr. S. KRUPÍČKA doplnil informaci o činnosti fyzikální vědecké sekce uvedenou ve Sjezdovém sborníku o výsledky 9. konference čs. fyziků, pořádané JČSMF v červenci 1987 v Pardubicích, a uvedl další hlavní úkoly FVS. Poděkoval odstupujícímu předsednictvu HV JČSMF za plnou podporu činnosti FVS a zdůraznil zásluhy prof. I. ÚLEHLY a dr. M. ROZSÍVALA.

Doc. L. DRŠ doporučil, aby zvýšené propagace JČSMF při příležitosti jejího 125. jubilea se plně využilo k získání nových členů zejména z řad posluchačů vysokých škol a učitelů základních a středních škol.

Doc. JAR. ŠEDIVÝ upozornil, že perspektivní systém vzdělávání po r. 2000 má být zaměřen na koordinované vyučování matematice a přírodovědným předmětům. Uvedl, že matematická pedagogická sekce bude usilovat o větší zapojení učitelů do výzkumné práce v didaktice matematiky.

E. PLHÁKOVÁ popsala úspěšné pořádání soutěží v počítání na neprogramovatelných kalkulátorech pro žáky středních odborných škol v pobočce Jihlava.

Dr. M. ROZSÍVAL, který předsedal tomuto zasedání, přeložil z časových důvodů zbývajících přihlášené diskusní příspěvky na další zasedání.

Předseda mandátové komise doc. J. BUREŠ pak oznámil, že ze zvolených 80 delegátů sjezdu JČSMF bylo na tomto zasedání přítomno 76 delegátů, a bylo proto usnášení schopné. Nato delegáti udělili odstupujícímu hlavnímu výboru JČSMF absolutorium. Přítom se 1 delegát zdržel hlasování.

Potom řídil zasedání prof. I. ÚLEHLA a předal slovo dr. M. ROZSÍVALOVI, který přednesl *druhou část návrhů na sjezdová vyznamenání*, a to na udělení titulů „Zasloužilý člen JČSMF“, na pedagogická vyznamenání, na udělení medailí a diplomů jubilejního sjezdu a na čestná uznání. Po upozornění prof. I. ÚLEHLY byl písemně předložený seznam navržených k vyznamenání ještě doplněn o dr. M. ROZSÍVALA a na návrh dr. M. MILERA rozšířen o prof. F. Nožičku. Všechny návrhy pak byly přítomnými jednomyslně schváleny. Seznam všech vyznamenaných byl otištěn v minulém čísle Pokroků.

Předsedající prof. I. ÚLEHLA pak poděkoval komisi pro sjezdová vyznamenání za rozsáhlou práci a blahopřál všem vyznamenaným.

Nato dr. M. ROZSFVAL, opět jako předsedající, požádal prof. A. KUFNERA, místopředsedu volební komise, aby se ujal řízení voleb. Prof. Kufner uvedl, že kandidátka nového HV JČSMF byla ve své zásadní formě schválena na zasedání HV JČSMF v březnu 1987 a obsahuje 55% členů z Prahy, 14% žen (což je zlepšení proti minulosti, ale stále ne dostatečné), 8 nových členů HV, a 13 nových náhradníků HV. Věkový průměr se podařilo výrazně snížit na 50 let. Charakteristiky všech kandidátů obdrželi účastníci sjezdu předem. Podle jednacího řádu sjezdu dále navrhl, aby sjezd volil 40 členů HV, 18 náhradníků HV, 3 revizory a 2 náhradníky revizorů, což bylo jednomyslně schváleno.

Po diskusi k předložené kandidátce proběhly tajné volby. Po nich bylo zasedání ukončeno.

Večer se konalo společenské setkání účastníků sjezdů na parníku Děvín, který plul na trase Praha—Vranská přehrada a zpět.

Pátek 21. srpna 1987 dopoledne

Zasedání řídil prof. I. ŮLEHLA. V úvodu informoval přítomné, že na schůzce s členy zahraničních společností byla Jednotě předána čestná plaketa Eötvösovy fyzikální společnosti z MLR. Pak přečetl pozdravný dopis, který sjezdu JČSMF zaslal předseda Komise pro organizaci vědeckých společností při ČSAV prof. ing. JAN ŠKODA, DrSc., v tomto znění:

Vážení soudruzi,

dovolu, abych Vám u příležitosti 125. výročí založení Jednoty československých matematiků a fyziků při ČSAV vyjádřil jménem svým i celé Komise prezidia ČSAV pro organizaci vědeckých společností při ČSAV upřímné blahopřání k tomuto významnému jubileu Vaší společnosti.

Velice si vážíme Vaši dlouholeté obětavé práce, aktivní činnosti všech členů Vaší největší vědecké společnosti i úsilí, které vyvíjíte při všestranném rozvoji matematiky a fyziky ve prospěch naší socialistické společnosti. Svou činností tak významně pomáháte modernizaci výuky obou oborů na všech stupních škol a efektivnímu přenosu vědeckých poznatků do společenské praxe. Velmi záslužná je i Vaše činnost mezi mladou generací.

Vašemu dnešnímu jednání přejeme mnoho zdaru a nových úspěchů v další činnosti při plnění náročných úkolů, které jste si stanovili akčním programem na období 8. pětiletky.

Současně prosím, vážení soudruzi, abyste laskavě omluvili moji nepřítomnost na Vašem zasedání, neboť jsem v době konání na služební cestě v cizině.

Nato místopředseda volební komise prof. A. KUFNER oznámil že z vydaných 77 volebních lístků bylo do urny odevzdáno 76 platných volebních lístků. Všichni navržení byli zvoleni nadpoloviční většinou.

Prof. I. ŮLEHLA poděkoval volební komisi za vykonanou práci a blahopřál novým funkcionářům JČSMF ke zvolení.

Program zasedání pak pokračoval diskusí. Dr. V. ŠŮLA z pověření náměstka ministra školství ČSR s. K. ČEPIČKY poděkoval Jednotě za významnou činnost při matematickém a fyzikálním vzdělávání v základních a středních školách. Uvedl, že MŠ ČSR v souladu s rozšiřující se spoluprací Jednoty a ministerstva školství neustále zvyšuje finanční dotaci na činnost JČSMF. Je však žádoucí zvýšit celkovou koordinovanost všech akcí, a to i s JSMF a MŠ SSR.

M. JANČAROVÁ doporučila zvážit možnost volitelnosti členského časopisu pro učitele základních a středních škol mezi „Pokroky matematiky, fyziky a astronomie“, „Rozhledy matematicko-fyzikální“ a „Matematika a fyzika ve škole“. Prospělo by to většímu zájmu učitelů o členství v JČSMF.

Dr. J. FRANCŮ uvedl, že JČSMF jako iniciátorka matematické a fyzikální olympiády by se měla partnersky postavit ke studentské vědecké a odborné činnosti (SVOČ) pro vysokoškoláky a studentské odborné činnosti (SOČ) pro středoškoláky organizované SSM a docílit koordinaci.

Dr. M. BARTOŠEK informoval sjezd o přípravě historické sbírky učebních pomůcek z fyziky, o kterou má zájem muzeum J. A. Komenského v Přerově. Vyzval ke spolupráci upozorněním anebo zapůjčením existujících materiálů v této oblasti. Doporučil věnovat pozornost historii učebních pomůcek jednak v rámci činnosti Jednoty popř. v rámci SVOČ.

Potom vystoupil předseda programové (předsjezdové) a návrhové (sjezdové) komise prof. B. NOVÁK. Řekl, že v předsjezdovém období došlo jen velmi málo připomínek k navrženému programu

činnosti JČSMF. Na základě příspěvků přednesených na sjezdu návrhová komise doporučila po konkrétních úpravách ponechat program v původní koncepci a pověřit nový hlavní výbor vypracováním samostatného prohlášení JČSMF určeného širší veřejnosti, zejména mládeži.

Nato prof. I. ÚLEHLA zahájil vlastní *diskusi k programu činnosti JČSMF*.

Dr. J. JANÁS upozornil, že zvýšení oblíbenosti fyziky na všech typech škol a zájmu o studium fyziky lze docílit především zvýšením úrovně učitelů a zejména jejich dovedností a možností provádět během výuky pokusy. S tím souvisí i vybavování učitelských fakult a základních a středních škol pomůckami z n. p. Komenium.

Dr. M. MILER doporučil, aby se Jednota v současném období, kdy ztrácí pronajaté prostory pro svůj sekretariát v objektu ČVUT v Praze v Husově ul., pokusila vlastní podnikavostí získat nové vlastní prostory. Pak by měla přijít na řadu vlastní modernizace technického vybavení sekretariátu. A nakonec navrhl, aby byly zajištěny možnosti vyplácet honoráře zahraničním hostům JČSMF za přednášky, i když jsou v ČSSR na pracovním pobytu v jiné organizaci.

Prof. M. FIEDLER uvedl úspěchy i potíže komise JČSMF pro talentované žáky. Poukázal, že naši matematikové dluží společnosti ucelený systém výuky matematiky od základní školy až po vysokou, který by většinu žáků i veřejnost spíše přitahoval a ne odpuzoval, a to třeba i za cenu ústupků od kvantity látky. JČSMF by k tomu měla zásadně přispět.

Doc. L. PÁTÝ připomenul, že Jednota je si již dlouho vědoma naléhavé potřeby rozvíjet činnost pro odborný dorost. Sám si vzal za úkol uskutečnit řadu seminárních besed pro posluchače matematicko-fyzikální fakulty UK v Praze s tématy pro posluchače přitažlivými. Vyjádřil naději, že podle zkušeností získaných z těchto besed bude možné podobné besedy pořádat na dalších vysokých školách a postupně pak i na školách středních.

Doc. J. VESELÝ navrhl, aby JČSMF poskytla platformu pro diskusi o současném stavu přípravy učitelů matematiky a fyziky a vypracovala kritické stanovisko pro ústřední orgány v zájmu nové koncepce této přípravy.

Doc. O. KOWALSKI v zájmu vyšší kvality propagace JČSMF doporučil zdůrazňovat pokrokové tradice a historické zásluhy JČSMF a zveřejňovat kvalifikovaná kritická stanoviska členů JČSMF i k obecným palčivým otázkám naší společnosti, například k otázce výchovy mládeže jako celku.

Prof. I. ÚLEHLA konstatoval, že do diskuse k programu činnosti se již nikdo další nepřihlásil, a proto ji uzavřel.

Prof. B. NOVÁK nato *přednesl návrh usnesení sjezdu JČSMF*, který včetně upraveného programu činnosti JČSMF pro posjezdové období přítomní jednomyslně schválili.

Prof. I. ÚLEHLA pak přistoupil k ukončení samostatného zasedání sjezdu JČSMF. Mezi těmi, kteří odpovědně připravovali jubilejní X. sjezd zejména poděkoval dr. J. JARNÍKOVÍ, předsedovi organizační komise, a všem jejím členům, dále propagační komisi za vydání všech materiálů a obzvlášť doc. J. VESELÉMU, který se zasloužil o vydání příležitostných známek, doc. L. PÁTÉMU a historické komisi zejména za sestavení jubilejního almanachu a uspořádání výstavy materiálů z historie JČSMF v prostorách konání sjezdu a konečně předsedovi pražské pobočky doc. Z. PLUHAŘOVÍ a všem členům pobočky, kteří pomáhali při přípravě a průběhu sjezdu. Nezastupitelnou úlohu při zajištění sjezdu měl sekretariát JČSMF v čele s dr. A. RUSINOU. Poděkoval pak všem za aktivní účast na zasedáních sjezdu JČSMF a jeho samostatné jednání ukončil.

Společné zasedání sjezdů JČSMF a JSMF

Pátek 21. srpna 1987 odpoledne

Jednání řídil prof. I. ÚLEHLA.

Úvodem předal předseda historické komise HV JČSMF doc. L. PÁTÝ Jednotě slovenských matematiků a fyziků faksimile knihy historických zápisů schůzí Jednoty, kterou JČSMF zapůjčil ústřední archiv ČSAV. Jménem ÚV JSMF za tento dárek poděkoval prof. J. MORAVČÍK.

Potom dr. M. ROZSÍVAL předal diplomy zaslužilých členů JČSMF a pedagogických vyznamenání, jubilejní medaile JČSMF a diplomy jubilejního sjezdu přítomným vyznamenaným z řad JČSMF. Obdobně předal vyznamenání přítomným vyznamenaným z řad JSMF prof. Z. ZALABAI. Bylo oznámeno, že pedagogická vyznamenání JSMF a čestná uznání JČSMF a JSMF budou předána vyznamenaným v jejich pobočkách.

Předseda volební komise sjezdu JSMF člen korespondent SAV L. KUBÁČEK informoval přítomné o výsledcích voleb ústředního výboru JSMF, předsednictva ÚV JSMF a o zvolení vedoucích funkcí JSMF. Prof. I. ÚLEHLA blahopřál prof. J. MORAVČÍKovi ke zvolení předsedou JSMF.

Místopředseda volební komise sjezdu JČSMF prof. A. KUFNER seznámil přítomné s výsledky voleb členů a náhradníků hlavního výboru JČSMF, revizorů a náhradníků revizorů.

Prof. I. ÚLEHLA poděkoval volebním komisím za jejich práci a za přednesení výsledných zpráv.

Pak se konala odborná přednáška dr. M. KUČERY, CSc. z Matematického ústavu ČSAV *O některých zajímavých aplikacích matematiky*. Byla se zájmem vyslechnuta.

Po skončení tohoto zasedání se sešel na své ustavující schůzi hlavní výbor JČSMF spolu s členy předsednictva ÚV JSMF přítomnými na sjezdu a zvolil většinou hlasů (2 se zdrželi hlasování) předsednictvo HV JČSMF. Potom se konala ustavující schůze předsednictva HV JČSMF, na které bylo jednomyslně zvoleno užší předsednictvo HV JČSMF, které tvoří předseda JČSMF prof. dr. B. NOVÁK, DrSc., čtyři místopředsedové, z nichž první je předseda JSMF prof. dr. J. MORAVČÍK, CSc., vědecký tajemník a hospodář.

Sobota 22. srpna 1987 dopoledne

Jednání řídil prof. I. ÚLEHLA.

V úvodu předal diplom čestného členství JČSMF se stříbrnou jubilejní medailí akademikovi GYÖRGYMU MARXOVI z MLR, který se mohl na sjezd JČSMF dostavit až v jeho závěru.

Poté přednesl odbornou přednášku *O česko-slovenských vzájemných vztazích v teoretické fyzice* prof. dr. MILAN PETRÁŠ, DrSc. z Matematicko-fyzikální fakulty UK v Bratislavě.*)

Prof. I. ÚLEHLA pak oznámil složení řídicích orgánů HV JČSMF a ÚV JSMF a blahopřál novým vedoucím představitelům JČSMF a JSMF ke zvolení a předal další řízení zasedání 1. místopředsedovi JČSMF a předsedovi JSMF prof. J. MORAVČÍKovi.

Prof. J. MORAVČÍK požádal prof. B. NOVÁKA, aby za návrhovou komisi přednesl *návrh usnesení společného zasedání sjezdů JČSMF a JSMF*. Návrh byl jednomyslně přijat.

Nato přednesla členka organizační komise sjezdu JČSMF dr. E. NOVÁKOVÁ *návrh rezoluce sjezdů JČSMF a JSMF*. Návrh byl jednomyslně přijat. Text rezoluce byl otištěn v předcházejícím čísle Pokroků.

Potom doc. L. PÁTÝ přednesl návrh dopisu prezidentovi republiky se žádostí o pomoc při získání prostor pro sekretariát JČSMF. Přítomní delegáti sjezdů odhlasovali (1 se zdržel hlasování), aby odesláním dopisu bylo v případě nutnosti pověřeno předsednictvo HV JČSMF.

Pak nově zvolený předseda JČSMF prof. B. NOVÁK přednesl tento projev:

Vážení delegáti a hosté, kolegové a kolegyně,

dovolu mi, abych vám všem nejprve upřímně poděkoval jménem členů nového hlavního výboru za důvěru, kterou jste nám projevili. Být zvolen do vedoucích orgánů Jednoty je vždy projev ocenění dosažené práce pro Jednotu, projev důvěry v další práci, a tedy i vážný závazek. Všichni členové nového HV, jeho předsednictva i já osobně si uvědomujeme, že být v čele Jednoty v roce jejího 125. jubilea je závazek o to větší. Navíc: činnost Jednoty v posledním období se rozrostla, prohloubila, před Jednotou stojí řada úkolů, které jsme přijali v programu činnosti i v usneseních a mnohé úkoly jistě vyplynou z přestavby naší společnosti a zejména z vědeckotechnického rozvoje. Chtěl bych vás jménem nového HV a jeho předsednictva ujistit, že se vynasnažíme vaši důvěru nezklamat. Věříme, že se dále podaří rozšířit činnost Jednoty a dosáhnout toho, že Jednota bude ve veřejnosti uznávaným partnerem státních a stranických

*) Přednášku otiskujeme v tomto čísle na str. 185—194. Pozn. red.

orgánů v otázkách zajištění rozvoje matematiky a fyziky i jejich didaktik, vyučování těchto vědních oborů na všech stupních a typech škol i jejich využití v našem hospodářství.

Věřím, že mnohé získáme dalším zlepšením spolupráce s JSMF. Naši slovenští kolegové dosáhli ve své práci řady úspěchů, na něž můžeme být spolu s nimi právem hrdi, ale které jim můžeme i závidět. Věřím dále, že 125. výročí Jednoty zaktivizuje členy Jednoty v pobočkách i sekcích a přivede do Jednoty nové členy a hlavně mládež. Myslím, že proto je zejména třeba, aby činnost Jednoty odpovídala jejich zájmům a potřebám a aby v Jednotě našli prostředí i možnosti pro uplatnění své aktivity.

Z HV odešli někteří členové, kteří dlouhá léta působili ve vedení Jednoty. Chtěl bych je i vás ujistit, že nový HV a jeho předsednictvo bude jejich zkušenosti i nestárnoucího elánu pro práci v Jednotě dále stále využívat.

Dovoľte mi, abych vám ještě jednou poděkoval jménem členů nového HV i jménem svým za důvěru a požádal vás a vašim prostřednictvím i všechny členy Jednoty o aktivní práci pro Jednotu a o podporu práce HV.

Přítomní přijali projev spontánním potleskem.

Jednání sjezdů JČSMF a JSMF pak uzavřel 1. místopředseda JČSMF a předseda JSMF prof. J. MORAVČEK tímto závěrečným slovem:

Vážení delegáti a hostia, kolegyně a kolegovia,

počas štyroch dní rokovania našich zjazdov sme venovali veľa času a úsilia tomu, aby sme zhodnotili výsledky dosiahnuté v činnosti našich vedeckých spoločností počas predchádzajúcich troch rokov a formulovali ciele pre nasledujúce tri roky vo všetkých oblastiach pôsobenia oboch Jednôt — ako pri ďalšom rozvoji československých matematických a fyzikálnych vied a ich úspešného uplatňovania v praxi, tak aj pri skvalitňovaní vyučovania našich vedných disciplín, v práci s mládežou pri vyhľadávaní a odbornom vedení talentov. Nezabudli sme ani na úlohy v oblasti zahraničných stykov, pri popularizácii matematiky a fyziky a spolupráci s ďalšími inštitúciami a spoločnosťami ako súčasťou propagácie činnosti našich vedeckých spoločností v širokej verejnosti. Program, ktorý schválili oba zjazdy je náročný, ale reálny a jeho úspešná realizácia sa môže stať hodnotným príspevkom k uskutočneniu stratégie urýchlenia ekonomického rozvoja a prestavby našej spoločnosti tak ako ju formulovali závery XVII. zjazdu KSČ.

Dovoľte vysloviť presvedčenie, že novozvolené riadiace orgány oboch Jednôt urobia všetko pre to, aby sa prijaté programy činnosti stali skutočnosťou. Podakovali sme zaslužilým funkcionárom, ktorí v súvislosti s obmenou funkcionárskeho aktívu zo svojich funkcií odchádzajú. Z tých mnohých nemenovaných okrem tých, ktorých mená boli spomenuté v záverečných slovách oboch zjazdov, dovoľte spomenúť dr. DRAŠKOVIČOVÚ, ktorá po tri funkčné obdobia vykonávala funkciu hospodárky ÚV JSMF, a to veľmi svedomite, zodpovedne a s veľkým prehľadom; za to si zasluhuje naše zvláštne podakovanie.

Na našich zjazdoch sa niekoľkokrát spomínala pozitívna spolupráca oboch Jednôt a úspešné výsledky dosiahnuté vďaka nej. Dovoľte mi, aby som sa aj pre ďalšie obdobie menom ÚV JSMF prihlásil k tejto spolupráci a vyslovil pevné presvedčenie, že v nasledujúcich rokoch sa táto spolupráca ešte rozšíri a prehĺbi ku prospechu oboch našich vedeckých spoločností.

Záverom dovoľte, aby som menom všetkých delegátov a hostí zjazdu podakoval pražským organizátorom za vytvorenie podmienok pre úspešné rokovanie. Zvláštne uznanie v tejto súvislosti si zaslúžia členovia organizačnej komisie na čele s dr. Jarníkom a pracovníci sekretariátu JČSMF, menovite dr. Rusína a p. Kličková. Zvlášť im chcem podakovať v zastúpení JSMF.

Zároveň mi dovoľte uviesť, že podľa nepísaných pravidiel by sa zjazdy našich Jednôt o 3 roky mali uskutočniť na Slovensku. Chcem prisľúbiť, že urobíme všetko pre to, aby sme pre ich rokovanie vytvorili aspoň také podmienky, aké sme mali počas jubilejného zjazdu v Prahe.

Zostáva mi požiadať všetkých delegátov a hostí oboch zjazdov, aby o ich priebehu a prijatých záveroch informovali v plnom rozsahu svojich spolupracovníkov v sekciami a pobočkách a získali ich pre uskutočňovanie prijatých programov pre dosiahnutie ďalších úspechov našej činnosti a rozvinutie tých najlepších tradícií zo 125ročnej histórie, ktoré sme si v období zjazdov zvlášť pripomínali.

Vzhľadom na to, že sme splnili všetky body schváleného programu rokovania zjazdov, vyhlasujem zjazdy za skončené, všetkým vám želim do ďalších rokov pevné zdravie a mnoho úspechov v osobnom živote a v práci pre Jednotu.

Tím bylo jednání sjezdů JČSMF a JSMF ukončeno.

Štefan Zajac

Správa o zjazde JSMF

Zjazd JSMF sa konal v rámci zjazdu JČSMF v dňoch 20.—21. augusta 1987 v Prahe.

Na zjazde sa zúčastnilo 67 delegátov s hlasom rozhodujúcim, 23 delegátov s hlasom poradným a 10 hostí.

Zjazdové rokovanie prvý deň 20. 8. 1987 uviedol predseda JSMF prof. RNDr. J. KREMPASKÝ, DrSc., člen korešpondent ČSAV a SAV.

Delegáti jednomyseľne schválili program zjazdu, rokovací poriadok a zjazdové orgány v zložení:

pracovné predsedníctvo: prof. RNDr. J. MORAVČÍK, CSc., prof. RNDr. J. KREMPASKÝ, DrSc., člen korešpondent ČSAV a SAV, doc. RNDr. J. MAĎAR, CSc.;

mandátová komisia: A. MALÍKOVÁ, RNDr. ing. O. DROBNÁ, CSc.;

volebná komisia: RNDr. ing. L. KUBÁČEK, DrSc., člen korešpondent SAV, doc. RNDr. O. GÁBOR, CSc., doc. RNDr. J. OHRISKA, CSc.;

komisia pre významenania: prof. RNDr. Z. ZALABAI, doc. RNDr. J. ŽILINKOVÁ, CSc.;

návrhová komisia: prof. RNDr. J. MORAVČÍK, CSc., doc. RNDr. B. ROVAN, CSc., prof. RNDr. P. POVINEC, DrSc.;

organizačná komisia: doc. RNDr. J. PLESNÍK, CSc., RNDr. H. DRAŠKOVIČOVÁ, CSc.

Potom vo vedení zjazdu pokračoval doc. J. MAĎAR.

Správu o činnosti JSMF v rokoch 1984—87 predniesol predseda JSMF prof. J. KREMPASKÝ.

V úvode uviedol, že podstatné fakty o činnosti sú obsiahnuté v zjazdových materiáloch, a preto sa obmedzil len na všeobecnejšie hodnotenie.

Konštatoval, že od predchádzajúceho 9. zjazdu JČSMF a JSMF, ktorý sa konal v Gottwaldove, uplynuli tri roky. Na ňom sa prijal program, ktorý bol základom pre činnosť v trojročnom období, ktoré je treba zhodnotiť, posúdiť, čo sa podarilo a aké nedostatky sa v práci vyskytli.

JSMF je spomedzi vyše 30 vedeckých spoločností pri SAV so svojimi temer 3 500 členmi najväčšou vedeckou spoločnosťou. Primerane tomu vykazovala aj najrozsiahlejšiu činnosť. Oproti iným spoločnostiam má JSMF vo svojej činnosti širší záber v tom, že na základe dotácie MŠ SSR vykonáva vážne a zodpovedné úlohy aj na pedagogickom fronte. Ročne má táto spoločnosť obrat takmer dva milióny Kčs. Už to hovorí samo za seba. Aj orgány SAV vysoko hodnotia činnosť JSMF, často ju dávajú za vzor aj iným spoločnostiam.

Môžeme konštatovať, že sa nám podarilo stabilizovať vnútorný mechanizmus činnosti JSMF tým, že sme:

a) už tesne pred gottwaldovským zjazdom dosiahli definitívnu podobu nových stanov JSMF, ktoré boli schválené v roku 1985,

b) na uvedenom zjazde sme prijali niektoré spresnené formulácie, týkajúce sa znovuzvolenia členov do funkcií tak, aby to umožnilo pružnejšiu výmenu riadiacich kádrov,

c) vypracovali sme dohodu o vzájomnej spolupráci medzi JSMF a JČSMF, ktorá stanovila základné smernice pre vzájomne koordinovanú činnosť a

d) vypracovali i schválili sme organizačné poriadky pobočiek a sekcií, ktoré prispeli k tomu, že sa činnosť pobočiek a sekcií ujednotila a že sa odstránili problémy, ktoré túto činnosť komplikovali.

JSMF sa iniciatívne pripojila k celoštátnym akciám smerujúcim k zlepšeniu pedagogického procesu a spolu s JČSMF sa podieľala na vypracovaní kritických rozborov vyučovania matematiky, fyziky a deskriptívnej geometrie na príslušných typoch škôl. I keď sa nepodarilo vždy presadiť v plnom rozsahu stanovisko JSMF, predsa len sme zaznamenali čiastočné úspechy.

Ako určitý úspech vedenia JSMF v uplynulom období možno označiť skutočnosť, že sa podarilo nadviazať kontakty s Rakúskou fyzikálnou spoločnosťou. Zatiaľ je to výmena v rozsahu 5 dní ročne.

Na základe vzájomných konzultácií sa podarilo priviesť spoluprácu JSMF a SZM na oficiálnu platformu. Bola podpísaná dohoda o spolupráci. I keď sa túto spoluprácu zatiaľ nepodarilo rozvinúť do predpokladaného stupňa, možno ju hodnotiť pozitívne.

Už tradične sa činnosť JSMF v oblasti pedagogiky orientuje a realizuje podľa podpísanej a každoročne konkretizovanej dohody o spolupráci medzi MŠ SSR a JSMF. V minulom období sa v tejto oblasti vyskytli určité problémy, ktoré sa napriek značnému úsiliu doterajšieho vedenia JSMF nepodarilo vyriešiť k úplnej spokojnosti obidvoch strán. Ťažkosti vyplývali najmä z toho, že pracovníci MŠ SSR požadovali — a treba povedať, že nie neoprávnene — evidenciu a účtovníctvo celej činnosti JSMF na profesionálnej úrovni. Tieto požiadavky pracovníci JSMF neboli schopní plniť. Koncom minulého obdobia sa začala rýsovať určitá rozumná dohoda; bude úlohou nového vedenia JSMF, aby túto dohodu doviedlo do definitívnej podoby.

Z ďalších akcií mimoriadneho významu treba spomenúť úspech, ktorý dosiahla pobočka v Žiline. Podarilo sa jej získať niekoľko veľmi výhodne položených miestností. Domnievame sa, že by to malo byť stimulom aj pre ostatné pobočky, prípadne sekcie.

Po týchto informáciách všeobecnejšieho významu spomenul predseda niekoľko faktografických údajov, dokumentujúcich šírku činnosti JSMF.

V organizačnej a vedeckovýskumnej činnosti sa aktivita JSMF sústreďovala do:

- a) organizácie a zabezpečenia vedeckých a odborných podujatí, najmä konferencií, sympózií, letných a zimných škôl,
- b) organizácie a zabezpečovania pravidelných vedeckých a odborných seminárov a
- c) akcií súvisiacich s podporou odborného rastu mladých matematikov a fyzikov.

V uplynulom období JSMF zorganizovala, resp. spoluorganizovala 36 vedeckých a odborných podujatí z matematiky a 31 z fyziky, pričom značná ich časť bola s medzinárodnou účasťou. Ako príklad uviedol každoročne poriadané konferencie slovenských matematikov v Jasnej, z fyziky konferencie „Hadron structure“ a medzinárodné konferencie o využití ultrazvuku. Značný medzinárodný ohlas mali aj IX. európske sympóziu o kozmickom žiarení a konferencia „Low radioactivities“. Z progresívnych oblastí matematiky možno menovať medzinárodný seminár z matematickej informatiky, pravidelné medzinárodné sympóziu „Algoritmy“ a iné. V uplynulom období sa JSMF podieľala na usporiadaní dvoch konferencií čs. fyzikov a zorganizovala Konferenciu slovenských fyzikov.

Významnou zložkou odbornej činnosti JSMF sú pravidelné semináre. V uplynulom období sa ich počet v matematike pohyboval okolo 70 a vo fyzike okolo 50.

V oblasti výchovy mladých vedeckých pracovníkov majú závažnú úlohu pravidelne vyhlasované súťaže mladých matematikov a fyzikov. Zriadila sa aj veľmi prospešná súťaž v tvorbe učebných pomôcok z fyziky.

Veľmi významnou súčasťou činnosti JSMF je aktívna spolupráca s Ministerstvom školstva SSR. Tu sa činnosť sústreďovala najmä na:

- a) spoluprácu pri prehodnocovaní osnov matematiky a fyziky na základných a stredných školách,
- b) posudzovanie a prehodnocovanie odborne metodických textov z matematiky a fyziky,
- c) pomoc pri preškolovaní učiteľov na nový obsah vyučovania matematiky a fyziky na základných a stredných školách,
- d) zabezpečovanie rozhlasových a televíznych relácií, zameraných na vyučovanie matematiky a fyziky,
- e) odborné zabezpečenie súťaží v rámci matematickej a fyzikálnej olympiády a
- f) vydávanie zborníkov Matematické obzory a Fyzikálne obzory.

V rámci plnenia úloh na skvalitnenie vyučovania matematiky a fyziky usporiadala JSMF v uplynulom období 18 významnejších akcií z matematiky a 16 z fyziky. Tu treba zvlášť zhodnotiť pravidelné semináre o vyučovaní matematiky resp. fyziky na základných školách v Považskej Bystrici, ďalej početné kurzy programovania, „Vanovičove dni“, semináre o vyučovaní fyziky na stredných školách, „Nitrianske fyzikálne dni“, atď.

Vysoký bol počet akcií súvisiacich s prácou s nadanými žiakmi. Týchto akcií bolo 65, najmä letné tábory mladých matematikov a fyzikov, sústredenia riešiteľov matematickej olympiády a fyzikálnej olympiády, sústredenia korešpondenčných seminárov, sústredenie riešiteľov Pytagoriády, ZAMATu, sústredenia venované počítačom a programovaniu atď. Nie celkom uspokojivá bola spolupráca s Domami pionierov, tu sa dá ešte veľa zlepšiť.

JSMF mala v uplynulom období oficiálne kontakty so sesterskými spoločnosťami v Bulharsku, Maďarsku, NDR a Poľsku. V poslednom roku pribudli kontakty s Rakúskou fyzikálnou spoločnosťou. V rámci dohôd sa vyslalo zo Slovenska do uvedených štátov viac pracovníkov, a to do Bulharska na 58 dní, do Maďarska na 140 dní, do NDR na 80 dní a do Poľska na 82 dní a naopak, pobyt z uvedených štátov na Slovensku a to z Bulharska na 18 dní, z Maďarska na 84 dní, z NDR na 75 dní a z Poľska na 60 dní. V roku 1986 bol jeden pracovník vyslaný do Rakúska, podobne to bolo aj v roku 1987 a na jeseň prišiel hosť z Rakúska.

Potešiteľne sa zintenzívnila činnosť edičná a popularizačná. Po vydaní publikácie *JSMF — vznik, poslanie, činnosť* sa pri príležitosti nedožitých 80. narodenín prof. D. Ilkoviča vydala zdarilá publikácia *D. Ilkovič*. JSMF se aktívne zúčastňuje na príprave fotosúboru *Dějiny matematiky a fyziky v obrazech* a pripravila do tlače zborník pre zjazd v roku 1987. V rámci FVS sa zriadila cena najlepším popularizátorom. Úspešná bola aj činnosť terminologických komisií. Terminologická komisia pre fyziku pripravila do tlače publikáciu o fyzikálnej terminológii pre stredné školy.

JSMF má podpísané dohody s viacerými vysokými školami a inými inštitúciami, napr. so SVŠT v Bratislave, VŠT v Košiciach, MFF UK v Bratislave a PF v Nitre, ďalej s VTS, so Slovenským odborovým zväzom pracovníkov školstva a vedy. Neformálne spolupracovala aj s ďalšími vedeckými spoločnosťami a viacerými pracoviskami SAV.

Záverom predseda uviedol, že všetko, o čom v skratke hovoril, by sa neuskutočnilo, keby JSMF nezdužovala veľký počet zapálených pracovníkov. Srdečne im poďakoval. Vďaka patrí aj dobrovoľným funkcionárom pobočiek a sekcií, ktorí bez nárokov na odmenu a uznanie zorganizovali stovky akcií a zaslúžili sa o zdarný chod zložitého stroja, akým Jednota je. Ďalej poďakoval všetkým členom ÚV JSMF a členom Predsedníctva JSMF. Záverom vyzval delegátov, aby posúdili, ako sa podarilo program gottwaldovského zjazdu uviesť do života.

RNDr. H. DRAŠKOVIČOVÁ, CSc., stručne komentovala *hospodársku správu*, ktorú mali delegáti v zjazdových materiáloch. *Revíziu správu* predniesol RNDr. S. KOLNÍK, CSc. Revízia prebiehala na Organizačnom stredisku vedeckých spoločností pri SAV (OSVS) podľa dokladov v termínoch 27. 3. 1985, 6. 3. 1986, 10. 3. 1987 a 4. 8. 1987.

Revízori priebežne sledovali činnosť v zápisniciach i osobnou účasťou na všetkých zasadaniach ÚV JSMF a väčšinou i na predsedníctvach a dospeli k tomuto hodnoteniu:

a) stav hospodárenia od roku 1984 do 30. júna 1987:

Skutočné príjmy v 1. polroku 1987 dosiahli výšku 1 508 435,80 Kčs, výdavky 615 233,12 Kčs. To ukazuje dobré planovanie, treba však i naďalej finančné zabezpečenie plánu udržiavať na všetkých úrovniach.

Hospodarenie s dotáciou MŠ SSR: v roku 1985 došlo k prečerpaniu o 50,— Kčs, v roku 1986 bola dotácia vyčerpaná v zhode s plánom.

b) Účelnosť a hospodárnosť vynakladania prostriedkov:

Nezistili sa prípady neoprávnených výplat a nesprávnych manipulácií s finančnými prostriedkami.

c) Starostlivosť o majetok JSMF:

Súhrnný stav k 1. polroku 1987 je 212 398,81 Kčs.

d) Stav účtovnej evidencie a dodržiavanie smerníc o hospodárení:

Zlepšenie v priebehu celého trojročného obdobia možno konštatovať v kompletnosti dokladov o využití zakúpených predmetov.

e) Aktivita pobočiek a sekcií v plnení plánovaných úloh:

Podľa stavu finančných prostriedkov možno čiastočne posúdiť aktivitu jednotlivých súčastí JSMF. Najväčší rozsah činnosti z pobočiek zabezpečovala Bratislava 1, Košice a Žilina, v sekciách Fyzikálna vedecká sekcia.

Pozoruhodné je, že znižovanie dotácie SAV i MŠ SSR zatiaľ nevedlo k utlmeniu aktivity JSMF, skôr naopak.

Revízori JSMF konštatovali ďalej, že v rokoch 1984—1987 až do dňa konania zjazdu v Prahe činnosť JSMF prebiehala na všetkých stupňoch a súčastiach podľa plánu. Finančné zabezpečovanie činnosti JSMF si vyžiadalo značne rozsiahlu prácu hlavne hospodárov. Obzvlášť významný podiel

SJEZDY JČSMF + JSMF — PRAHA 1987

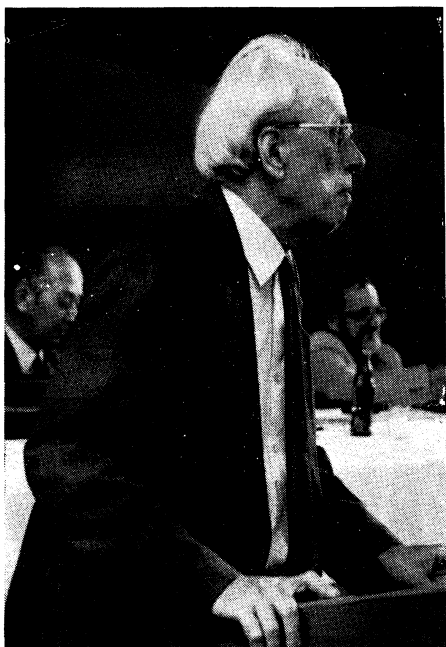
Snímky: *Archiv JČSMF*

Předseda JČSMF prof. I. ÚLEHLA, člen korespondent ČSAV, zahajuje samostatné zasedání sjezdu JČSMF ve velké posluchárně stavební fakulty ČVUT

Předseda JSMF prof. J. KREMPÁSKÝ, člen korespondent ČSAV a SAV, při řízení samostatného zasedání sjezdu JSMF

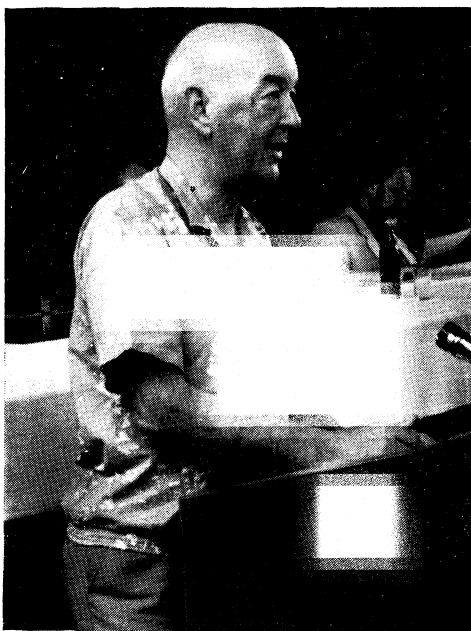

Předseda Čs. astronomické společnosti při ČSAV
RNDr. VOJTĚCH LETFUS, CSc., při pozdravném
projevu

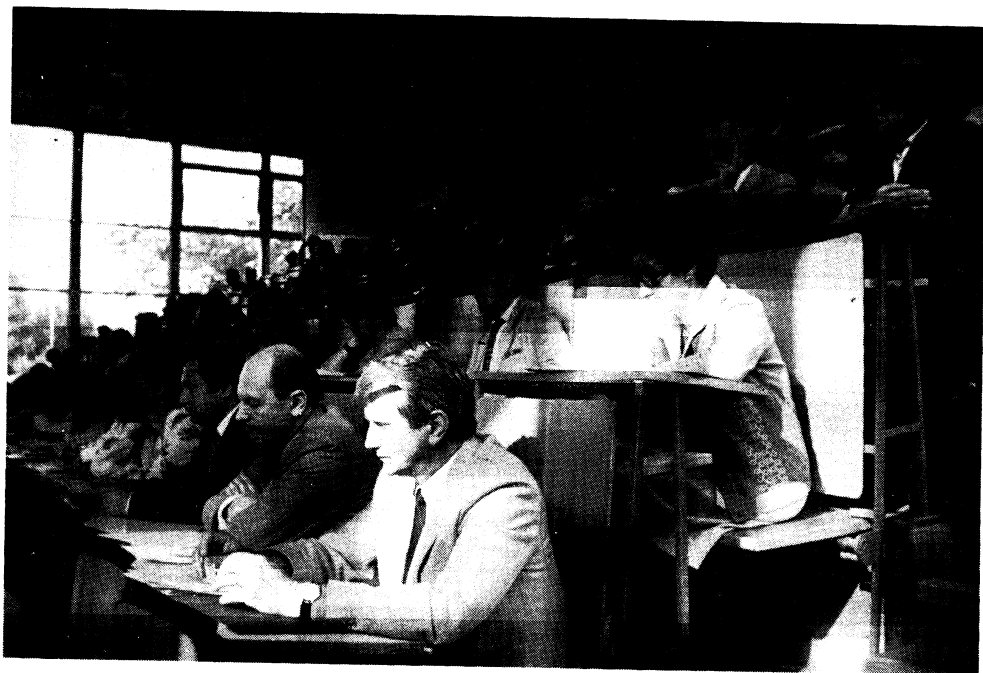
Vedoucí redaktor Pokroků MFA doc. O. KO-
WALSKI přednáší diskusní příspěvek

Hospodářskou zprávu HV JČSMF předkládá
hospodář doc. B. KLIMEŠ

Diskusní příspěvek přednáší prof. F. NOŽIČKA

Pohledy do velké posluchárny stavební fakulty ČVUT při jednání sjezdu JČSMF

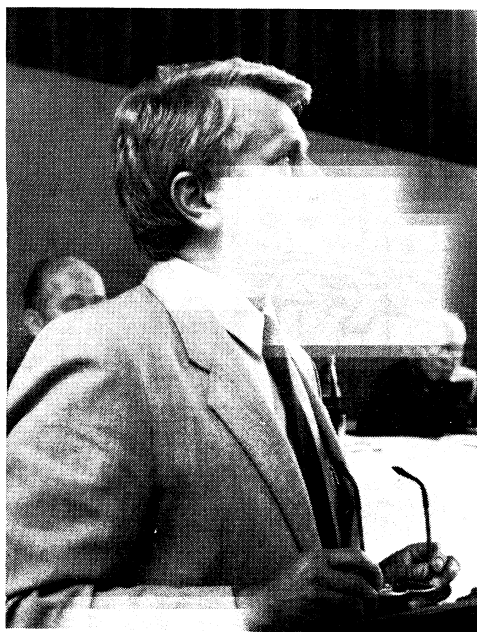
V diskusi vystupují:

doc. L. PÁTÝ

prof. B. RIEČAN

prof. Z. NÁDENÍK

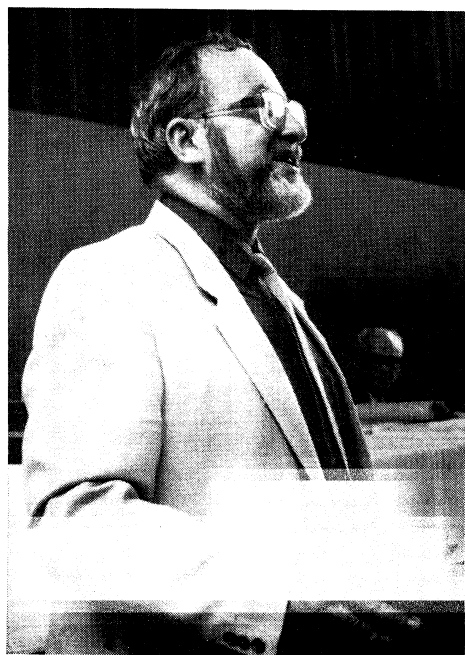
doc. J. ŠEDIVÝ

Prof. E. SVOBODA vystupuje v diskusi

Prof. M. FIEDLER přednáší diskusní příspěvek

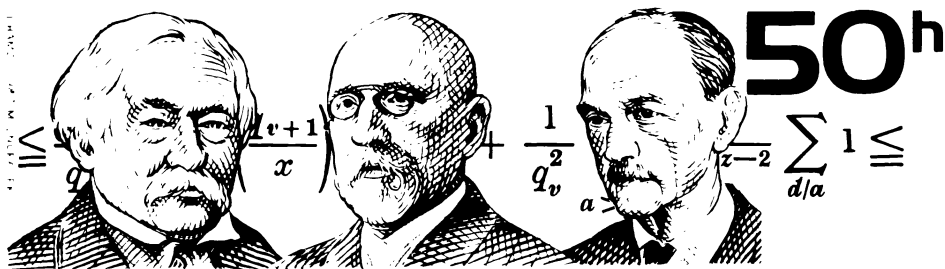

Prof. A. KUFNER informuje o volbách do HV JČSMF

Prof. B. NOVÁK při svém vystoupení po zvolení předsedou JČSMF

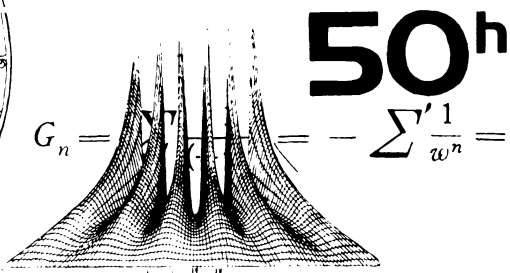
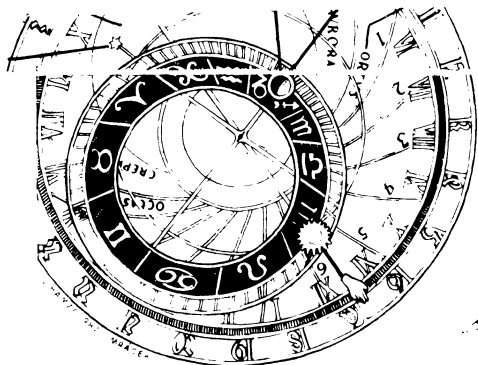
J.M. Petzval 1807
1891

Č. Strouhal 1850
1922

V. Jarník 1897
1970

ČESKOSLOVENSKO

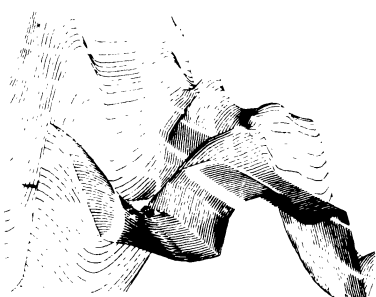
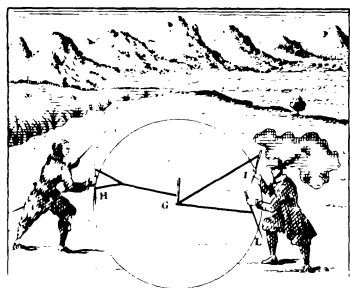
50^h
 $\sum_{d|a} 1 \leq$
 125 let jednoty
 československých
 matematiků
 a fyziků

ČESKOSLOVENSKO

50^h
 $\sum' \frac{1}{w^n} =$
 125 let jednoty
 československých
 matematiků
 a fyziků

Příležitostné známky Československé pošty vydané ke 125. výročí JČSMF a obrazový motiv z obálky prvního dne s příležitostnými známkami vydané 6. 7. 1987

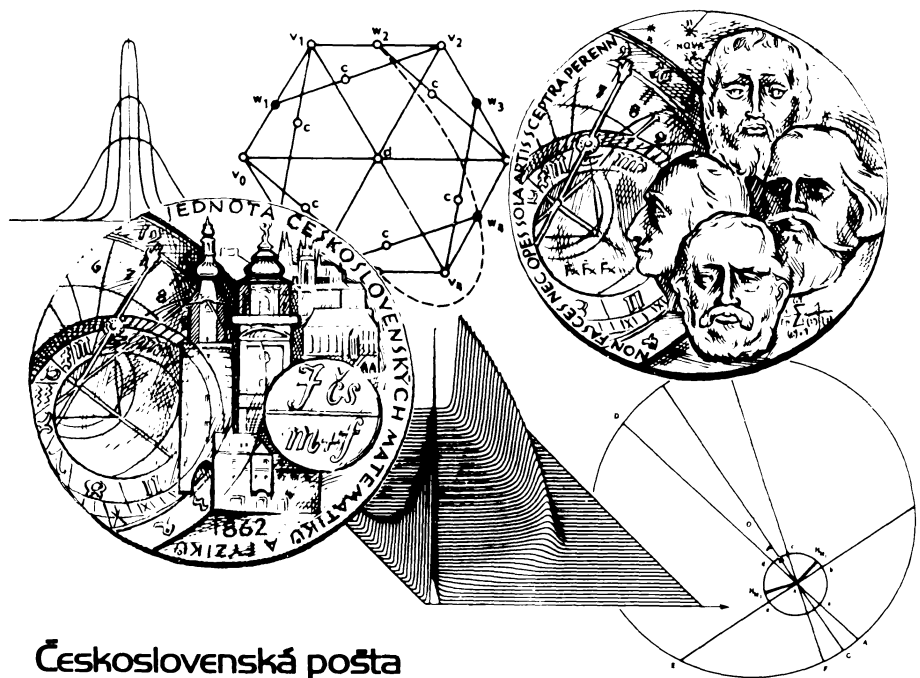
50^h

ARMAT 1997 P. 13/14

ČESKOSLOVENSKO

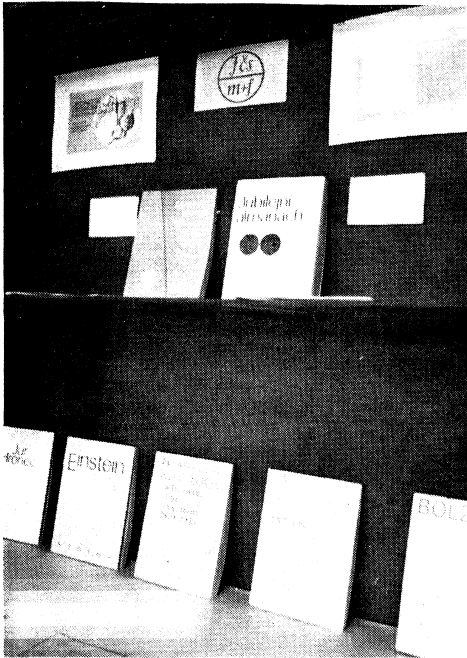
125 let jednoty
československých
matematiků
a fyziků

Československá pošta

Z výstavy publikací z matematiky a z fyziky vydaných v nakladatelstvích Academia, SNTL, SPN a Vedá

Publikace tiskového střediska JČSMF na jubilejní výstavce materiálů JČSMF

Na výstavce byl i propagační plakát a návrh připravované matematické a fyzikální oborové medaile JČSMF.

na úspešnej činnosti JSMF má hospodárka ÚV JSMF a pracovníci OSVS SAV. Záverom odporučili zjazdu:

- a) schváliť správu o hospodárení v období rokov 1984—1987,
- b) udeliť odstupujúcemu ÚV JSMF absolútorium,
- c) vysloviť PÚV JSMF a ostatným členom ÚV JSMF poďakovanie za dobré plnenie plánovaných úloh,
- d) vysloviť poďakovanie hospodárke ÚV JSMF RNDr. H. DRAŠKOVIČOVEJ, CSc., za starostlivé vedenie hospodárenia JSMF a vedúcej účtovníčke OSVS SAV s. M. PUDIŠOVEJ za starostlivé sledovanie a vedenie účtovaných príjmov a výdavkov JSMF,
- e) vysloviť poďakovanie funkcionárom pobočiek a sekcií za plnenie úloh a aktivitu v plnení zjazdových uznesení a užitočnú činnosť v prospech rozvoja matematiky a fyziky pre potreby našej spoločnosti.
- f) uložiť novozvolenému ÚV JSMF a jeho predsedníctvu úlohu pripraviť primerané opatrenia na odstránenie pretrvávajúcich nedostatkov v hospodárení JSMF a viesť pobočky a sekcie k najefektívnejšiemu čerpaniu prostriedkov z dotácií a prostriedkov určených na samonosné akcie.

Nasledovala *diskusia* k predloženým správam.

Prof. B. RIEČAN hovoril o nutnosti spracovať históriu slovenskej matematiky. Dal námety: spracovať pozostalosti a dokumentáciu o významných osobnostiach, napr. o prof. C. PALAJOVI, doc. POŤJAGINOVÍ, žiakovi Emila Borela. Máme na tomto poli mnoho dlhov. Napr. vysokoškolský pedagóg BEDŘICH ŠOFR napísal dve knihy a pamäti. Treba zaznamenávať fakty o matematickej a fyzikálnej olympiáde. JSMF má podporovať túto činnosť, využiť na ňu ŠVOČ poslucháčov pedagogických fakult a vytvoriť fórum pre ohodnotenie týchto prác.

Pri obhliadnutí sa do histórie pri 125. výročí Jednoty vyzdvihol vznik sekcií, ktorý priniesol nové podnety a umožnil prejavíť sa vtedajším tridsiatnikom.

Ku kandidátke ÚV JSMF povedal, že sa mu celkom pozdáva, ale že ešte stále je v nej vysoký priemerný vek, v predsedníctve 51 a u ostatných členov 45 rokov. V predsedníctve sú traja do 40 rokov, dvaja do 50 rokov, z ostatných členov ôsmi do 40 rokov a deväť do 50 rokov. Doporučil obmenu a viacej mladých do vedúcich funkcií.

Ďalej hovoril k popularizácii odbornej literatury, odporúčal dávať knihy ako odmenu v olympiádach, zabrániť prípadnému šrotovaniu kultúrnych hodnôt (napr. Vyčichlova knižnica) a zvýšiť vzájomné prekladanie. Pokroky MFA by sa mohli pokúsiť uverejňovať v Prílohe zoznamy vedeckej literatúry na skladoch, a pod.

Ďalej hovoril, že treba uverejňovať korešpondenčné semináre z matematiky v Zenite pionierov alebo v Elektróne.

Záverom vyjadril súhlas s programom JSMF pre ďalšie obdobie a navrhol, aby KOVS zväzil volebný systém.

RNDr. T. HECHT hovoril o výsledkoch Medzinárodnej matematickej olympiády na Kube. Zúčastnilo sa 42 krajín, od nás 6členné družstvo, traja z ČSR a traja zo Slovenska, získali štyri 2. ceny a dve 3. ceny, čo je dobrý výsledok. Dvaja žiaci prišli až tesne pred zahájením a v prvý deň mali preto ťažkosti s riešením. ČSSR sa v neoficiálnom hodnotení umiestnila na 9. mieste.

V celoštátnom kole matematickej olympiády bol vysoký podiel slovenských žiakov. Zo 17 víťazov bolo 11 zo Slovenska. Je to výsledok mnohých akcií a starostlivostí o žiakov.

RNDr. L. GYÖRFFY hovoril o mládežníckych časopisoch Zenit pionierov a Elektrón, o popularizácii matematiky a fyziky. Uverejňované úlohy v časopisoch sú určené pre mnohých, preto by mali byť ľahšie. Ďalej hovoril o článkoch z fyziky. Fyzikálne problémy sa nepodarilo zakomponovať do príbehov. Mládež inklinuje k partiám, kde je pohyb, dosvedčuje to programovací jazyk LOGO. Škoda, že sa ešte nezrodil seriál o teórii grafov. Také partie ako kódovanie, šifrovanie a pod. navodia mladých čitateľov. Treba ešte viac propagovať matematiku a fyziku. Nemožno však suplovať učebnice, treba uverejňovať to, čo v učebniciach nie je, žiakov to pritiahne.

Prof. P. POVINEC hovoril o problémoch výchovy talentovaných žiakov. Vyzval Jednotu, aby vplývala na talentovaných žiakov a viedla ich k záujmu o štúdium matematicko-fyzikálnych disciplín. Je treba usilovať i o zvýšenie počtu všetkých záujemcov o naše disciplíny.

Ďalej hovoril o 7. generálnej konferencii Európskej fyzikálnej spoločnosti v Helsinkách. ČSSR mala druhú najväčšiu účasť zo zahraničných účastníkov (53). Európska fyzikálna spoločnosť zaplatila pobyt 30 našim mladým účastníkom. Bývali v turistických podmienkach, mali však možnosti širokého oboznámenia sa s významnými výsledkami súčasnej fyziky. O výuke fyziky na vysokých školách bude pod patronáciou EFS usporiadaná konferencia v ČSSR. Ďalšia generálna konferencia EFS sa bude konať v r. 1990 v Amsterdame.

Doc. J. JANOVIČ hovoril o práci fyzikálnej pedagogickej sekcie. JSMF má 3500 členov, a z toho je vyše 500 vo FPS. Zameriavajú sa z veľkej časti na prácu s učiteľmi základných a stredných škôl. Majú v zornom poli väčší počet učiteľov, ako je počet členov FPS. Majú odborné skupiny pre jednotlivé druhy škôl (základné školy, gymnáziá, stredné odborné školy, stredné odborné učilištia) a tiež pre odborné pomôcky a didaktiku fyziky. Je mnoho už tradičných podujatí; uskutočnilo sa už napr. v Považskej Bystrici osem celoslovenských seminárov o vyučovaní fyziky na základných školách. Tieto semináre majú zaujímavú organizáciu; účasť okolo 100. Hodnotili sa učebnice pre 6. a 7. ročník. Bude sa hodnotiť vyučovanie nepovinných predmetov a povinne voliteľných predmetov, laboratórne úlohy, využitie mikropočítačov pri vyučovaní fyziky na ZŠ. Vefa pomohol bývalý vedúci odboru MŠ SSR nebohý RNDr. J. GALLO, ktorý mal veľké porozumenie pre prácu JSMF. Ďalej sú to Vanovičove dni, ktoré sa usporiadávajú už 10 rokov (i predtým, ale bez tohto názvu) v Stredoslovenskom kraji.

Pre SOŠ a SOU chýbajú takéto podujatia. Nedarí sa rozvinúť činnosť na tomto úseku. Treba získavať členov z týchto škôl. Od 1. 9. 1987 sa menia na učilištiach učebné plány, znižuje sa počet všeobecno-vzdelávacích predmetov. Fyzika sa nebude vo viacerých trojročných odboroch vyučovať vôbec, znížením počtu hodín bola postihnutá aj matematika. Povinná školská dochádzka je desaťročná, nekončí absolvovaním základnej školy, systém ostáva otvorený. Týmto opatrením sa však berie do úvahy možnosť ukončiť ho. Tento stav sa bude musieť zmeniť. Na SOŠ je fyzika len v 1. ročníku 4 hodiny týždenne. Postavenie fyziky na SOŠ a SOU nie je teda dobré.

V súťaži na učebné pomôcky nastal pokles a okruh účastníkov ostal uzavretý. Treba ju viac propagovať. Učitelia sa teraz zameriavajú na tvorbu programov pre počítače.

Podujatie DIDFYZ je každý rok s medzinárodnou účasťou. Bolo už 5 takýchto konferencií, vždy v nepárnom roku. Poďakoval organizátorom doc. D. KLUVANCOVI, doc. A. KĚCSKÉSOVI a doc. M. RAKOVSKÉJ. Účastníci sú väčšinou z vysokých škôl, sporadicky sa zúčastňujú aj učitelia stredných škôl. Každý druhý rok sa porieďa seminár o vedeckých výsledkoch v didaktike fyziky.

Ďalej hovoril o spolupráci s MŠ SSR. Spolupráca s krajskými pedagogickými ústavmi je pomerne dobrá. Odporúčal, aby sa na podujatia, ktoré sú súčasťou dohody s MŠ SSR, nemuselo znova vyžadovať schválenie.

Záverom žiadal pobočky, aby získavali nových členov z radov učiteľov SOŠ a SOU.

Mandátová komisia potom predniesla svoju správu.

Zvolených bolo 71 delegátov, z toho na zjazde bolo prezentovaných 67 a na voľbe prítomných 65, t. j. 97% delegátov. Hostí bolo prítomných 22. Komisia konštatovala, že zjazd je uznášaniaschopný.

Zjazd jednomyseľne odhlasoval odstupujúceho ÚV JSMF absolutórium.

Správu volebnej komisie predniesol člen korešpondent SAV L. KUBÁČEK. Urobil podrobný rozbor predloženej kandidátky z hľadiska zastúpenia jednotlivých zložiek, vekového zloženia a pod. Konštatoval, že zastúpenie matematiky a fyziky je vyrovnané. Nezodpovedá počet žien. Niektoré pobočky nenavrholi žiadúci väčší počet kandidátov.

Potom delegáti *vykonali* tajným hlasovaním voľbu členov a náhradníkov ÚV JSMF a revizorov a náhradníkov revizorov.

Rokovanie prvého dňa zasadania zjazdu sa skončilo prejavom odstupujúceho predsedu J. KREM-PASKÉHO.

Povedal, že pre neho JSMF bola, je a bude spolkom nadšencov, pracujúcich pre spoločnosť bez nárokovania akejkoľvek odmeny. JSMF preferuje vo svojej činnosti prácu v prospech matematiky a fyziky. Ďalej zdôraznil, že za matematiku a fyziku je treba bojovať a dostať do povedomia verej-

nosti fakt, že bez matematiky a fyziky to už nejde v žiadnej oblasti ľudskej činnosti. Širokej verejnosti musíme ustavične pripomínať, že matematika a fyzika sú základom všetkých ostatných vied: biológie, chémie, lekárskech vied, ekológie atď. Je treba ukázať význam matematiky a fyziky pre celé národné hospodárstvo. Upozorňoval na potrebu mimoriadnej starostlivosti o propagáciu matematiky a fyziky, ktorá stále ešte nie je dostatočná. To isté platí o činnosti JSMF a jej výsledkoch. Ak bude JSMF vážena a uznávaná, budú aj prostriedky na jej činnosť. Na záver poďakoval všetkým odstupujúcim členom za dobrú prácu. Celý ÚV JSMF pracoval ako jedná rodina. Želal, aby takouto rodinou aj zostal.

Zjazdové rokovanie pokračovalo druhý deň 21. 8. 1987. Rokovanie viedol prof. J. KREMPASKÝ.

Návrhy na vyznamenania predniesol prof. Z. ZALABAI. Komisia pre zjazdové vyznamenania vychádzala z návrhov, ktoré podali pobočky a sekcie. Návrh na 14 čestných členov bol schválený na spoločnom zasadnutí zjazdu JČSMF a JSMF. Ďalej bolo navrhnutých 23 zaslúžilých členov, 38 pedagogických vyznamenaní, 88 čestných uznaní a 2 čestné uznania pre kolektívnych členov. Všetky návrhy zjazdu jednomyseľne schválil.

Správu o výsledkoch volieb predniesol člen korešpondent SAV L. KUBÁČEK. Volilo 65 delegátov, z čoho bolo odovzdané 63 platných hlasov. Všetci navrhovaní boli zvolení. Bolo iba niekoľko návrhov na presuny v rámci štruktúry, ktoré však neovplyvnili voľbu.

Prof. J. KREMPASKÝ blahoželal novozvoleným riadiacim orgánom JSMF.

Správu programovej komisie predniesol prof. J. MORAVČÍK. Uviedol najprv program činnosti JSMF pre obdobie do r. 1990, ktorý účastníci dostali v zjazdových materiáloch, a potom prečítal návrh uznesenia. Program i uznesenie boli potom bez pripomienok jednomyseľne schválené.

Novozvolený predseda JSMF prof. J. MORAVČÍK potom predniesol prejav. Najprv poďakoval za dôveru. Uviedol ďalej, že zjazdom schválený program JSMF pre budúce obdobie je náročný, rozsiahly a bohatý, môže sa však uskutočniť s aktívnou účasťou širokého funkcionárskeho aktívu v pobočkách a sekciách ako aj všetkých členov. Vyzval k spolupráci všetkých. Spoločnými silami sa podarí uskutočniť tento program na prospech ďalšieho rozvoja matematiky a fyziky a ich jednotlivých disciplín. Poďakoval menom všetkých účastníkov zjazdu doterajšiemu ÚV JSMF, najmä jeho členom, ktorí odchádzajú z funkcií. Poďakoval predovšetkým predsedovi prof. J. KREMPASKÉMU, ktorý 6 rokov zastával túto funkciu a má veľký podiel na úspechoch a výsledkoch práce JSMF. Ďalej poďakoval vedeckému tajomníkovi doc. J. PLESNÍKOVÍ a hospodárke RNDr. H. DRAŠKOVICOVEJ, ktorí sa taktiež úspešne podieľali na práci JSMF. I ostatní nemenovaní sa vyznačovali nadšením a dobrým vzťahom k práci. Vyjadril presvedčenie, že tento vzťah ostane i do budúcnosti a pomôže k dosiahnutiu ďalších úspešných výsledkov na poli rozvoja matematiky a fyziky na Slovensku.

Po tomto prejave prof. J. KREMPASKÝ rokovanie zjazdu ukončil.

Predsedníctvo ÚV JSMF

Usnesení X. jubilejního sjezdu JČSMF

Delegáti X. jubilejního sjezdu JČSMF přijímají toto usnesení:

1. Sjezd vyslechl a schválil zprávu o činnosti JČSMF za období 1984—1987, hospodářskou zprávu i zprávu revizní komise a udělil odstupujícímu HV absolutorium.
2. Sjezd schvaluje program činnosti JČSMF na příští období a ukládá HV, aby do něho zapracoval další náměty z diskuse a zabezpečil jeho rozpracování do konkrétní podoby v jednotlivých složkách JČSMF. Sjezd ukládá HV, aby na základě přijatého programu činnosti zpracoval programové prohlášení JČSMF určené pro širší veřejnost a zejména mládež.
3. Na základě zprávy volební komise sjezd stanovil počet členů HV 40, náhradníků HV 18, revizorů 3 a náhradníků revizorů 2.
4. Sjezd prodlužuje funkční období všech komisí HV do prvního zasedání HV a ukládá všem předsedům těchto komisí projednat během září s předsednictvem HV jejich nové složení.

5. Sjezd ukládá novému HV, aby zabezpečil s předstihem přípravu kandidátky pro budoucí sjezd s důrazem na odpovídající zastoupení jednotlivých skupin a mladších členů JČSMF.
6. Sjezd ukládá novému HV, aby využil jubilea JČSMF k popularizaci díla bývalých čelných funkcionářů JČSMF, zejména poválečného období ve veřejnosti a zejména mládeži.
7. Sjezd vyslovuje uznání odstupujícímu předsednictvu a HV za obětavou práci, zejména děkuje za dlouholetou činnost v předních funkcích v JČSMF prof. Úlehlovi a dr. Rozsivalovi i dalším členům PHV, kteří z funkcí odcházejí. Sjezd pověřuje HV, aby jménem jeho účastníků zaslal pozdravný dopis všem čestným členům, kteří se sjezdu nemohli zúčastnit.
8. Sjezd s politováním konstatuje, že v roce 125. jubilea JČSMF je činnost sekretariátu a tím i celé Jednoty ohrožena ztrátou místnosti sekretariátu. Sjezd vyslovuje naději, že orgány ČSAV, MŠ ČSR i hlavního města Prahy přijmou urychleně potřebná opatření.

Uznesenie zjazdu JSMF

Delegáti zjazdu, ktorý sa konal v rámci osláv 125. výročia založenia JČSMF, vypočuli správu o činnosti JSMF za obdobie rokov 1984—1987, správu o hospodarení a správu revíznej komisie. Zjazd zhodnotil činnosť JSMF za posledné tri roky, ktoré uplynuli od zjazdu v Gottwaldove a prerokoval viaceré závažné otázky súčasného rozvoja matematiky, fyziky a informatiky a vyučovania týchto disciplín. Zvlášť pozitívne zhodnotil zjazd najmä prácu JSMF s mládežou, starostlivosť o talenty a dobrú spoluprácu JSMF s vysokými školami, a to predovšetkým pri organizovaní vedeckých a odborných podujatí i pravidelných vedeckých seminárov.

Delegáti zjazdu si plne uvedomujú zodpovednosť JSMF za ďalší rozvoj matematiky, fyziky a informatiky v SSR a z toho vyplývajúcej úlohy. Programom svojej činnosti na ďalšie trojročné obdobie sa JSMF plne prihlasuje k iniciatívnemu plneniu záverov XVII. zjazdu KSČ a ich rozpracovaniu v uzneseniach 4. a 5. pléna ÚV KSČ v oblasti svojho pôsobenia. JSMF chce aj naďalej vynakladať maximálne úsilie na pomoc pri zabezpečovaní ďalšieho úspešného rozvoja matematiky, fyziky, informatiky a vyučovania týchto vedných disciplín na všetkých typoch a stupňoch škôl, pri vyhľadávaní talentov a starostlivosti o ich ďalšie cielavedomé odborné vedenie, ako aj práci s mládežou v matematike, fyzike a informatike. Takéto zameranie svojej činnosti považuje za najlepší príspevok k plneniu úloh v oblasti intenzifikácie vedecko-technického rozvoja, čo je jedným zo základných predpokladov urychlenia sociálno-ekonomického rozvoja našej socialistickej spoločnosti.

Zjazd JSMF pozitívne hodnotí výsledky dosiahnuté v predchádzajúcom trojročnom období a konštatuje, že JSMF vo všetkých oblastiach svojho pôsobenia rovnomerne a vyvážené plnila úlohy, ktoré pre ňu vyplývali zo stanov, programu činnosti a uznesení prijatých zjazdom JSMF v roku 1984 v Gottwaldove.

Zjazd JSMF udeľuje absolútorium Ústrednému výboru JSMF a vyjadruje podakovanie celému funkcionárskemu aktívu JSMF za vykonanú prácu a úsilie vynaložené pri plnení úloh.

Zjazd JSMF schvaľuje:

1. správu o činnosti JSMF za obdobie 1984—1987,
2. správu o hospodárení na uvedené obdobie,
3. správu revízorov k činnosti JSMF za hodnotené obdobie,
4. program činnosti JSMF na roky 1987—1990,
5. počet 34 funkcionárov a členov ÚV JSMF, 8 náhradníkov ÚV JSMF, 2 revízorov a 1 náhradníka revízorov volených na roky 1987—1990.

Zjazd JSMF na návrh Ústredného výboru JSMF rozhodol udeliť 14 titulov „Čestný člen JSMF“, 23 titulov „Zaslúžilý člen JSMF“, 38 vyznamenaní „Za vynikajúcu pedagogickú prácu“ a 90 „Čestných uznání JSMF“ členom JSMF a spolupracujúcim organizáciám uvedeným v prílohe.

Zjazd JSMF:

1. ukládá Ústrednému výboru JSMF, výborom sekcií a pobočiek rozpracovať program činnosti JSMF na roky 1987—1990 a uznesenia zjazdu do ročných pracovných plánov JSMF a zabezpečiť ich plnenie,
2. ukládá Predsedníctvu ÚV JSMF najneskoršie do konca roku 1987:

- a) přijat opatření na odstránění nedostatků, na které poukázala správa revizorův předložená zjizdu,
  - b) prerokovat námety členův JSMF přednesené v zjizdové diskusii a v rámci možnosti ich uplatnit v další činnosti Jednoty,
3. predlžuje dobu působnosti komisiiám JSMF v doterajšom zložení do konca roku 1987 a ukladá Predsedníctvu ÚV JSMF, aby na základe zhodnotenia práce jednotlivých komisii a ich členův predložila ÚV JSMF na prvom riadnom zasadnutí návrh na zloženie komisii JSMF pre obdobie 1988 až 1990,
4. ukladá Ústřednému výboru JSMF, výborom sekcii a pobočiek vo väčšej miere zapájat do aktivnej organizátorskej práce mladších členův JSMF (do 35 rokov) a vytvárat tak predpoklady pre znižovanie vekového priemeru riadiacich orgánův JSMF a prirodzenú obmenu funkcionárskych kádřův.

Usnesení společného zasedání sjezdův JČSMF a JSMF

Společné zasedání sjezdův JČSMF a JSMF, konaných u příležitosti 125. výročí založení JČSMF ve dnech 19.—22. srpna 1987 v Praze konstatuje, že oba sjezdy přijaly programy činnosti pro budoucí období, v nichž jsou zakotveny náročné úkoly důležité pro rozvoj matematiky a fyziky v ČSSR. JČSMF a JSMF se tak v plné míře hlásí ke svému podílu na přestavbě naší společnosti a úkolům vyplývajícím ze závěrů XVII. sjezdu KSČ.

Program činnosti JČSMF na období po jubilejním sjezdu v r. 1987

Jubilejní sjezd Jednoty československých matematikův a fyzikův, konaný v roce 125. výročí jejího založení, s hrdostí konstatuje, že mnohaleté obětavé úsilí Jednoty bylo vždy zaměřeno na podporu rozvoje matematiky a fyziky v našich zemích jak v oblasti vědecké práce, tak v oblasti výchovy mladé generace. Bylo vždy neseno ve znamení nejpokrokovějších společenských myšlenek. S úctou a vděčností vzpomínáme na generace našich předchůdcův, kteří kladli základy činnosti Jednoty a rozvíjeli ji i v dobách pro naše národy nejobtížnějších. Sjezd dále konstatuje, že zejména v posledních obdobích Jednota úspěšně plní své úkoly vytyčené na předchozích sjezdech a tím účinně napomáhá dalšímu rozkvětu naší socialistické vlasti.

Jubilejní sjezd Jednoty československých matematikův a fyzikův se schází v době, kdy celá naše společnost v duchu závěrů XVII. sjezdu KSČ uskutečňuje strategii urychlení všestranného rozvoje naší socialistické společnosti. Schází se však také v předvečer významných výročí událostí, které znamenaly započetí nové epochy v dějinách lidstva a začátek historických etap v dějinách našich národův. Pro život Jednoty bude dále významné jubileum vzniku Jednoty slovenských matematikův a fyzikův.

Všechny tyto události i výročí zavazují Jednotu československých matematikův a fyzikův, aby do dalšího období vykročila s úkoly, které ještě zintenzivní její práci pro rozvoj matematiky a fyziky ve prospěch naší socialistické společnosti.

Zejména bude Jednota uplatňovat zásady nových metod práce a podporovat přestavbu naší hospodářské soustavy. Členové Jednoty jsou si plně vědomi toho, že jen život v míru zaručuje podmínky pro rozkvět lidstva, pro rozvoj kultury a vědy. Proto se Jednota hrdě hlásí k úsilí všech pokrokových sil, zvláště zemí socialistického tábora, o zachování a upevnění míru a rozšíření mezinárodní spolupráce a celou svou činností bude přispívat k jejich uskutečňování.

Současná etapa rozvoje vědy a techniky je podmíněna dalším rozvojem matematiky a fyziky, jejich aplikací a pronikání do ostatních vědních oborův. Proto Jednota soustředí svou pozornost zejména na klíčové problémy, kde matematika a fyzika má nezastupitelnou roli, které vyplývají jak z komplexního programu vědeckotechnického pokroku členských zemí RVHP do roku 2000, tak z hlavních směrův hospodářského a sociálního rozvoje na léta 1986—1990 i ze státního

plánu základního výzkumu. Zvýšená pozornost bude věnována ideologické problematice matematiky, fyziky i jejich aplikací.

Bouřlivý rozvoj vědy a rostoucí význam matematiky a fyziky zavazuje Jednotu věnovat zvýšenou pozornost výchově mladé nastupující generace. Zejména bude činnost Jednoty soustředěna na koncepční i konkrétní problematiku výuky matematiky a fyziky na všech druzích škol a na výchovu mladých vědeckých pracovníků. Nedílnou součástí této aktivity bude odborná a metodická pomoc učitelům matematiky a fyziky, vyžadující zintenzivnění činnosti sekci i poboček v tomto směru.

V celospolečenské oblasti zesílí Jednota svou práci při propagaci matematiky a fyziky zejména mezi mládeží a prohloubí svou činnost v ideologické oblasti a filozofii matematiky a fyziky. Zaměří se dále na podstatné posílení své členské základny zejména mezi učiteli základních a středních škol a studenty.

K naplnění těchto základních směrů činnosti Jednoty vytyčuje sjezd tyto konkrétní úkoly:

I. Ve vědě a výzkumu

1. Dále rozvíjet spolupráci s orgány ČSAV a SAV i s oběma ministerstvy školství a sesterskými společnostmi při ČSAV při zajišťování rozvoje matematiky a fyziky a jejich didaktik. Pečovat o organizaci vědeckého života i výchovu vědeckých pracovníků. Věnovat pozornost prognostické činnosti a využívání vědeckých poznatků v praxi.

2. Současně s postupující přestavbou československého hospodářství všemi dostupnými formami prohlubovat spolupráci matematiků a fyziků s průmyslem, zvyšovat její efektivnost s cílem přispět k urychlení vědeckotechnického rozvoje. Rozvíjet hlouběji a navázat nové styky s resortními ministerstvy, Státní komisí pro vědeckotechnický a investiční rozvoj, VTS a sesterskými vědeckými společnostmi při ČSAV.

3. Prohloubit kontakty s jednotlivými vysokými školami, ústavy ČSAV i jednotlivých resortů. Spolupracovat s nimi při organizaci vědeckých akcí a zabezpečovat tak výměnu vědeckých informací i prostor pro diskuse o zaměření výzkumných úkolů.

4. Organizovat a podílet se na organizaci odborných setkání jak na úrovni celých oborů, tak i úzce specializovaných konferencí a seminářů

řů národního a v širším směru i mezinárodního charakteru.

5. Přispívat k postgraduální výchově nové vědecké generace matematiků a fyziků pořádáním, resp. koordinováním základních i specializovaných kursů, škol a soustředění. Sledovat možnosti jejich uplatnění a podmínek jejich práce, podílet se na zvyšování jejich kvalifikace: věnovat pozornost studentské vědecké a odborné činnosti, oceňovat výsledky studentů a mladých pracovníků v této oblasti. Sledovat uplatnění nových absolventů odborného studia matematiky a fyziky ve všech oblastech národního hospodářství.

6. Všestranně dbát o rozvoj matematiky a fyziky a jejich didaktik, mj. zlepšením podmínek pro aktivní vědeckou práci, sledovat soustavně filozofické a světónázorové problémy těchto věd, podporovat práce v oblasti jejich historie. Zabezpečit vhodnými formami informace širší veřejnosti o aktuálních poznatcích, zejména o nových úspěších matematiky a fyziky.

7. Sledovat rozvoj interdisciplinárních oblastí a podporovat širší využívání matematických a fyzikálních metod v dalších vědeckých oborech, zejména v ekologii, rozšiřovat pořádání akcí v této oblasti.

8. Systematicky propagovat a šířit nové poznatky z matematiky a fyziky v oblasti aplikovaného výzkumu a v praxi. Pořádat pro odborníky z praxe přednášky a semináře s tímto zaměřením. Rozšiřovat členskou základnu Jednoty o individuální členy aplikovaného výzkumu i praxe.

9. Věnovat zvýšenou pozornost matematické informatice a její didaktice i aplikacím prostředků výpočetní techniky v nejrůznějších oblastech vědy a techniky.

II. V pedagogické oblasti

1. V rámci spolupráce s ministerstvy školství se aktivně podílet na řešení současných a perspektivních problémů výuky matematiky a fyziky a její koordinaci s dalšími přírodovědnými a odbornými předměty na základních a středních školách. Věnovat zvláštní pozornost výuce matematické informatiky v rámci dlouhodobého komplexního programu elektronizace v resortu školství. Spolupracovat při tvorbě učebních osnov, učebnic, příruček a pomůcek a zabezpečovat recenzní činnost. Soustavně organizovat semináře a přednášky pro učitele základních a středních škol.

2. Spolupracovat s vysokými školami a ministry školství v oblasti obsahu a metod přípravy jak specialistů, tak i budoucích učitelů v oblasti matematických a fyzikálních věd. Na technických vysokých školách věnovat pozornost formám práce s nadanými studenty v matematice a fyzice. Sledovat otázky přijímacího řízení na vysoké školy z hlediska uplatnění talentovaných studentů. Podílet se na koncipování a tvorbě postgraduálního studia.

3. Pro žáky základních a středních škol pořádat ve spolupráci se sítí důvěrníků v pobočkách přednášky, besedy, soutěže a letní tábory. Postupně rozšiřovat tuto činnost i na žáky středních odborných učilišť. Věnovat pozornost středoškolské odborné činnosti. Pro nadané žáky nadále spolupřádat matematické a fyzikální olympiády, přednášky, korespondenční semináře a soustředění. Tuto činnost zaměřit zejména na zvýšení zájmu žáků o studium matematiky a fyziky včetně učitelského studia a o studium na vysokých školách technických. Pro zajištění vysoké úrovně olympiád se podílet na organizaci soustředění učitelů.

4. Soustavně řešit otázky terminologie v matematice a fyzice v návaznosti na odbornou terminologii jak v oblasti základních a středních škol, tak i v oblasti základní terminologie na vysokých školách.

5. Rozvíjet spolupráci Jednoty a jejích poboček s orgány školské správy, výzkumnými ústavy resortu i ČSAV, nakladatelstvími a n. p. Komenium.

6. Věnovat zvýšenou péči vydávání časopisu *Rozhledy matematicko-fyzikální* a spolupráci s redakční radou časopisu *Matematika a fyzika ve škole*.

7. Sledovat soustavně podmínky, obsah a racionalizaci profesionální činnosti učitelů matematiky a fyziky a přispívat k jejímu zkvalitňování. Vše možně pomáhat při uskutečňování programu elektronizace školství. Věnovat pozornost tvorbě výukových programů a videoprogramů v oblasti matematiky a fyziky.

8. Koordinovat svou činnost v oblasti základních a středních škol s organizacemi SSM, Svazarmu a VTS navázáním účelné spolupráce.

9. Věnovat zvýšenou pozornost výuce matematiky a fyziky na středních odborných školách a středních odborných učilištích.

III. V celospolečenské oblasti a ve vlastní činnosti

1. V rámci uzavřené dohody všestranně rozvíjet spolupráci mezi JČSMF a JSMF.

2. Podporovat mezinárodní styky v matematice, fyzice a jejich didaktikách se zřetelem na mladé pracovníky. Usilovat o další rozvoj styků s matematickými a fyzikálními společnostmi socialistických zemí, rozšiřovat tento styk i na vybrané společnosti v dalších státech. Rozvíjet spolupráci s mezinárodními organizacemi a orgány, jejichž je Jednota členem. Hledat cesty k navázání kontaktů s dalšími pokrokovými národními a mezinárodními organizacemi. V oblasti zahraničních styků JČSMF podporovat výjezdy učitelů základních a středních škol.

3. Sledovat soustavně otázky celostátní ediční politiky v oblasti vědecké, odborné i populární vědecké literatury, spolupracovat s příslušnými nakladatelstvími.

4. Rozšiřovat kontakty s filmem, televizí, rozhlasem i tiskem, podílet se na zajišťování jak vzdělávacích, tak i popularizačních pořadů a článků včetně informací o činnosti JČSMF.

5. Ve spolupráci se školskými orgány usilovat o to, aby se učitelé základních a středních škol mohli ve větší míře podílet na činnosti JČSMF.

6. Soustavně pečovat o rozšiřování členské základny zejména mezi učiteli základních a středních škol a mezi mládeží. Zlepšovat podmínky pro jejich plné uplatnění v Jednotě. Činnost Jednoty v pobočkách a sekcích orientovat tak, aby byla pro učitele a mládež přitažlivější a současně pomáhala řešit společensky závažné úkoly.

7. Dále budovat a zkvalitňovat síť důvěrníků Jednoty na všech školách i ústavech, poskytovat důvěrníkům všestrannou pomoc a podporu.

8. Věnovat stálou pozornost členskému časopisu JČSMF *Pokroky matematiky, fyziky a astronomie* i periodikám sekcí a *Zpravodaj JČSMF*.

9. Rozvíjet účelně činnost tiskového střediska jako významného prostředku rozvoje činnosti JČSMF v oblasti ediční politiky.

10. Rozvíjet organizační formy práce Jednoty, účelně využívat historicky vzniklé specifické metody její činnosti. Plně využívat integrující úlohy Jednoty při sdružování úsilí pracovníků z oblasti školství, vědeckých a výzkumných ústavů i aplikační sféry pro rozvoj matematických a fyzikálních věd, jejich aplikací i výchovy v nich.

Program činnosti Jednoty slovenských matematikov a fyzikov na roky 1987—1990

Zjazd Jednoty slovenských matematikov a fyzikov, ktorý sa zišiel v Prahe ako súčasť jubilejného zjazdu Jednoty československých matematikov a fyzikov, zvolaného pri príležitosti 125. výročia jej založenia, konštatuje, že JSMF úspešne plní úlohy vytýčené na doterajších zjazdoch JSMF, predovšetkým na predchádzajúcom zjazde JSMF, konanom v októbri 1984 v Gottwaldove. V uplynulom trojročnom období svojej činnosti sústredila JSMF úsilie na spoluprácu pri vytváraní predpokladov a podmienok pre úspešný rozvoj matematiky, fyziky, informatiky a didaktiky týchto disciplín, na propagáciu výsledkov výskumu, na šírenie poznatkov z matematiky, fyziky a informatiky, poskytovanie pomoci učiteľom v oblasti vyučovania matematiky, fyziky a programovania a na prácu s mládežou.

V súlade so svojimi stanovami bude JSMF v ďalšom období plniť úlohy vyplývajúce zo záverov XVII. zjazdu KSČ a ich rozpracovania ústrednými orgánmi KSČ, KSS, ČSAV a SAV tak, aby podľa svojich síl a možností prispela k uskutočňovaniu stratégie urýchlenia ekonomického a sociálneho rozvoja našej socialistickej spoločnosti. Cieľom tejto činnosti bude čo najúčinnšie prispievať k plneniu úloh Komplexného programu vedecko-technického pokroku členských krajín RVHP do roku 2000 a urýchleniu vedecko-technického rozvoja našej spoločnosti ako rozhodujúceho činiteľa intenzifikácie ekonomiky.

Úsilie JSMF, jej riadiacich orgánov, sekcií a pobočiek sa zameria na účinnú podporu a pomoc pri zabezpečovaní včasného a kvalitného splnenia úloh základného a aplikovaného výskumu v oblasti matematiky, fyziky, informatiky a didaktiky týchto disciplín, stanovených na roky 8. päťročnice, ako aj dlhodobého komplexného programu elektronizácie nášho národného hospodárstva všeobecne a v rezorte školstva zvlášť.

Členovia JSMF sú si vedomí, že dosiahnutie týchto cieľov nie je možné bez zachovania miery a odstránenia hrozby jadrovej katastrofy pre našu planétu. Preto sa JSMF hlási k mierovému programu ZSSR a krajín socialistickej spoločnosti a celou svojou činnosťou chce prispievať k jeho uskutočneniu.

Okrem vyššie spomínaných hlavných inšpiračných zdrojov bude JSMF vo svojej činnosti vychádzať v budúcom trojročnom období tiež z významných výročí, ktoré si pripomenieme v oblasti celospoločenskej i v činnosti JSMF. Máme pritom na mysli predovšetkým 70. výročie Veľkej októbrovej socialistickej revolúcie, 40. výročie víťazného februára, 45. výročie vyvrcholenia národnooslobodzovacieho boja a oslobodenia Československa z fašistickej poroby, ako aj 20. výročie vzniku JSMF ako samostatnej vedeckej spoločnosti pri SAV. Ako súčasť JČSMF bude JSMF čerpať tiež z najpokrokovejších tradícií 125ročnej histórie tejto vedeckej spoločnosti pri ČSAV, ktorú sme si pripomínali v období príprav i konania tohto jubilejného zjazdu.

Z týchto všeobecných stimulov, z doterajších skúseností, z dlhodobých a každoročne obnovovaných zmlúv JSMF s inými organizáciami, predovšetkým s Ministerstvom školstva SSR, a z návrhov sekcií, pobočiek a odborných skupín, bol v súlade so stanovami JČSMF a JSMF skoncipovaný tento program činnosti na roky 1987 až 1990.

HLAVNÉ ÚLOHY JSMF

A. *Vo vede a výskume*

1. JSMF ako vedecká spoločnosť pri SAV bude zameriavať svoju činnosť na pomoc pri všestrannom rozvoji matematiky, fyziky, informatiky a didaktiky týchto disciplín v súlade so súčasnými a perspektívnymi požiadavkami a potrebami našej spoločnosti. Osobitnú pozornosť bude venovať aplikáciám vedeckých poznatkov z matematiky, fyziky a informatiky v praxi. Vyvinie iniciatívu na pozdvihnutie slovenskej matematiky a fyziky ako vedy na vyššiu kvalitatívnu úroveň, aby ich príspevok k svetovej vede zodpovedal nášmu výskumnému a spoločenskému potenciálu. V súvislosti s tým chce prispieť k vytvoreniu objektívnych kritérií pre hodnotenie kvality vedeckej práce. Bude sa usilovať o to, aby sa stala oficiálnym poradným a konzultačným orgánom pre oblasť prognózovania ďalšieho rozvoja matematických a fyzikálnych vied.

2. Na úseku vedeckovýskumnej činnosti bude JSMF všestranne podporovať rozširovanie a pre-

hlbovanie spolupráce pracovníkov vysokých škôl a vedeckovýskumných pracovísk, pôsobiacich v oblasti matematiky, fyziky, informatiky a didaktiky týchto disciplín. Svojou činnosťou bude prispievať k zvyšovaniu odbornej úrovne a informovanosti vedeckých a výskumných pracovníkov s cieľom vytvárať predpoklady pre včasné zachytávanie perspektívnych smerov vo vedeckom výskume v oblasti matematiky, fyziky a informatiky a moderných trendov v oblasti didaktiky týchto disciplín. Naďalej bude udržiavať úzke vedecké styky s vedeckými spoločnosťami v zahraničí a vynaloží nevyhnutné úsilie na rozširovanie a zefektívnenie tejto spolupráce, vrátane nadviazania prípadných ďalších kontaktov.

3. V záujme urýchlenia prenosu vedeckovýskumných poznatkov do praxe bude JSMF podporovať spoluprácu matematikov a fyzikov, pracujúcich v oblasti základného výskumu a priemyslu a napomáhať tak pri vytváraní priaznivých podmienok pre úspešné riešenie úloh vedecko-technického rozvoja. Sprostredkuje poskytovanie informácií o výsledkoch základného výskumu v matematike, fyzike a informatike pracoviskám aplikovaného výskumu a priemyslu a tým bude podporovať zachytávanie nových trendov v aplikovanom výskume a technike. V oblasti aplikovaného výskumu bude venovať zvýšenú pozornosť ekologickým problémom a otázkam životného prostredia.

4. V spolupráci so SAV, vysokými školami a ďalšími vedeckými a výskumnými pracoviskami sa bude JSMF podieľať na výchove a vzdelávaní mladých vedeckých a vedecko-pedagogických pracovníkov v matematike, fyzike, informatike a didaktike týchto disciplín. Bude pokračovať v organizovaní pravidelných súťaží vedeckých prác mladých pracovníkov v matematike a fyzike a vyvinie úsilie pre vytvorenie podmienok na pravidelné konanie súťaží vedeckých a odborných prác v oblasti informatiky, didaktiky matematiky, fyziky a programovania. Bude venovať starostlivosť vedeckému rastu a možnostiam optimálneho uplatnenia mladých vedeckých talentov.

5. JSMF bude usporadúvať vedecké a odborné podujatia (konferencie, sympóziá, letné a zimné školy, semináre, prednášky a cykly prednášok) s domácou aj zahraničnou účasťou v oblasti matematiky, fyziky, informatiky a didaktiky týchto disciplín. Bude sa usilovať o to,

aby sa úroveň týchto podujatí neustále zvyšovala. Bude podporovať účasť mladých vedeckých pracovníkov na týchto podujatiach. Sekcie JSMF budú koordinovať a skvalitňovať činnosť odborných skupín a podporovať a rozširovať prácu pravidelných odborných seminárov.

6. JSMF bude aj naďalej venovať zvýšenú pozornosť otázkam zlepšenia informovanosti vedeckých pracovníkov v matematike, fyzike, informatike a didaktike týchto disciplín. V súvislosti s tým bude podporovať vybudovanie efektívneho informačného systému o zdrojoch knižných a časopiseckých vedeckých informácií zvlášť z devízovej oblasti a koordináciu ich efektívneho dopĺňovania. Bude sa usilovať o prehĺbenie spolupráce s vydavateľstvami odbornej a vedeckej literatúry a predkladaním návrhov na urýchlené vydávanie prekladov špičkovej zahraničnej literatúry bude vplývať na koncipovanie vydavateľskej politiky v oblasti matematiky, fyziky, informatiky a didaktiky týchto disciplín.

B. *V pedagogickej oblasti*

1. V súlade s dohodou s MŠ SSR bude JSMF i v ďalšom období pokračovať v spolupráci na plnení úloh vyplývajúcich z realizácie Projektu ďalšieho rozvoja československej výchovno-vzdelávacej sústavy v oblasti vyučovania matematických a fyzikálnych učebných predmetov, matematickej informatiky a programovania. Prostredníctvom matematickej sekcie, fyzikálnej pedagogickej sekcie, ich odborných skupín, pobočiek a jednotlivých členov sa bude JSMF podieľať na dotváraní učebných plánov, učebných osnov, na tvorbe a posudzovaní učebníc, vyučovacích prostriedkov a na hodnotení výsledkov výchovnovzdelávacej činnosti a bude navrhovať opatrenia na jej skvalitnenie. V tejto svojej činnosti bude podľa svojich síl a možností napomáhať realizácii Dlhodobého komplexného programu elektronizácie v rezorte školstva.

2. Systematickú pozornosť bude JSMF venovať skvalitňovaniu foriem a metód vyučovania matematických a fyzikálnych učebných predmetov vrátane matematickej informatiky a programovania na všetkých druhoch a typoch škôl.

3. JSMF ďalej prehľbí a skvalitní spoluprácu s Ústredným ústavom vzdelávania učiteľov v Bratislave, Výskumným ústavom pedagogickým v Bratislave, krajskými pedagogickými ústavmi a okresnými pedagogickými strediskami

v oblasti starostlivosti o učiteľov matematických a fyzikálnych učebných predmetov. V spolupráci s uvedenými inštitúciami vypracuje systém pravidelne usporadúvaných celoslovenských a krajských podujatí pre učiteľov matematických a fyzikálnych učebných predmetov, na ktorých sa budú prezentovať výsledky didaktických výskumov, skúsenosti vynikajúcich učiteľov, nové poznatky z oblasti matematiky, fyziky, informatiky i odporúčania na skvalitnenie výchovno-vzdelávacej práce v matematických a fyzikálnych učebných predmetoch. Týmto smerom sa bude orientovať tiež činnosť pobočiek JSMF a klubov JSMF.

4. JSMF bude podporovať prácu učiteľov matematických a fyzikálnych predmetov v tvorbe nových učebných pomôcok taktiež organizovaním súťaží. Bude sa usilovať o vytvorenie podmienok pre zriadenie súťaží v tvorbe výučbových programov pre využitie samočinných počítačov a videoprogramov vo výučbe matematických a fyzikálnych učebných predmetov a pod.

5. V rámci spolupráce pri zabezpečovaní plnenia úloh Dlhodobého komplexného programu elektronizácie v rezorte školstva bude sa JSMF prostredníctvom svojich členov podieľať na príprave učebných osnov, pokusných i definitívnych učebných textov, ich posudzovaní a odbornej príprave učiteľov matematickej informatiky a programovania zvlášť na stredných a základných školách. Podľa svojich možností a síl bude hľadať účinné cesty pre pomoc pri vybavovaní stredných a základných škôl výpočtovou technikou.

6. JSMF bude pokračovať v úsilí o skvalitnenie úrovne a vo vytváraní podmienok pre čo možno najpravidelnejšie vydávanie zborníkov Matematické obzory a Fyzikálne obzory. Bude ďalej aktivizovať svojich členov pre spoluprácu s členským časopisom Pokroky matematiky, fyziky a astronómie a ďalšími časopismi, predovšetkým určenými mládeži.

7. JSMF bude venovať zvýšenú pozornosť včasnému podchyťovaniu a ďalšiemu odbornému vedeniu matematických a fyzikálnych talentov už na základných a najmä na stredných školách, aby sa nestrácali pre spoločnosť. V spolupráci s MŠ SSR sa bude usilovať o vytvorenie systému starostlivosti o talenty v matematike, fyzike a informatike od základnej školy až po získanie vedeckej hodnosti.

8. V spolupráci so SZM a ROH bude JSMF

podporovať nové formy mimoškolskej práce s mládežou v matematike, fyzike a informatike, ako sú pionierske tábory, súťaže, pomoc učiteľov vysokých škôl pri odbornom vedení talentovaných žiakov stredných i základných škôl, korešpondenčné semináre z matematiky, fyziky a programovania, sústredenia korešpondenčných seminárov apod.

9. Aj naďalej bude JSMF venovať zvýšenú starostlivosť problematike ŠVOUČ a SOČ, a to predovšetkým pri zabezpečovaní podnetných kvalitných tém a pri odbornom vedení krúžkov. Bude sa usilovať o to, aby sa v rámci týchto činností riešili i didaktické problémy z matematiky, fyziky a informatiky.

10. JSMF bude aj naďalej spolupracovať pri organizovaní a odbornom vedení matematickej olympiády a fyzikálnej olympiády ako aj podujatí súvisiacich s týmito výberovými súťažami, ako sú sústredenia vybraných úspešných riešiteľov, korešpondenčné súťaže a semináre a pod. Bude sa usilovať o vytvorenie podmienok pre zriadenie samostatnej matematickej súťaže pre žiakov stredných odborných učilíš, zameranej na aplikácie matematiky a výpočtovej techniky.

C. Na úseku celospoločenských a vnútroorganizačných úloh

1. JSMF bude aj naďalej venovať zvýšenú pozornosť ideologickým a spoločenským problémom rozvoja matematicko-fyzikálnych vied a teórie ich vyučovania. Bude hľadať cesty na zvýraznenie významu matematicko-fyzikálneho vzdelania v komunistickej výchove mladej generácie, čím chce prispievať k prehĺbovaniu vedomia spoločnosti o širšom spoločenskom význame matematiky, fyziky a informatiky.

2. V oblasti popularizácie matematiky, fyziky a informatiky bude JSMF rozvíjať osvedčené formy práce s mládežou, rozširovať publikačnú činnosť pre širšiu verejnosť a v spolupráci so Socialistickou akadémiou, Československou vedeckotechnickou spoločnosťou, ROH — SV OZPŠV a SZM usporadúvať podujatia, ktoré prispievajú k plneniu tejto úlohy.

3. JSMF bude ešte vo väčšej miere využívať masovokomunikačné prostriedky pre propagáciu matematiky, fyziky a informatiky a výsledkov vlastnej činnosti. Vyvinie úsilie na získanie ďalších autorov zo Slovenska pre napísanie vhodných odborných a populárnovedeckých článkov do celoštátnych časopisov. Túto činnosť bude

podporovať aj vypisovaním súťaží prác popularizujúcich matematiku, fyziku, informatiku a JSMF.

4. Ťažisko činnosti JSMF bude aj naďalej v práci pobočiek, sekcií a ich odborných skupín a v práci komisií. JSMF sa bude usilovať o ďalšie zlepšenie systému informovanosti členov o svojej činnosti. Vyvinie potrebné úsilie na skvalitnenie práce dôverníkov JSMF v školách, výskumných ústavoch a ďalších inštitúciách. Bude sa usilovať o rozšírenie a skvalitnenie práce klubov.

5. Spoluprácu a koordináciu činnosti s JČSMF bude JSMF aj naďalej uskutočňovať v zmysle stanov oboch vedeckých spoločností a v súlade s uzavretou dohodou.

6. JSMF bude prehľbovať a upevňovať spoluprácu s inštitúciami a spoločenskými organizáciami, s ktorými má uzavreté dohody o spolupráci. Sú to: MŠ SSR (1977), SV OZPŠV (1979), SÚV SZM (1985), ČS VTS (1974), Hlavná redakcia vzdelávacích programov československej televízie v Bratislave (1975), SVŠT v Bratislave (1976), VŠT v Košiciach (1978), MFF UK v Bratislave (1980), Pedagogická fakulta v Nitre (1981). Bude sa usilovať o nadviazanie obojstranne prospešnej spolupráce s ďalšími inštitúciami, spoločenskými organizáciami a vedec-

kými spoločnosťami vrátane prípadného uzavretia dohôd o spolupráci. Vyvinie primerané úsilie na dosiahnutie zvýšenej vážnosti matematiky, fyziky a informatiky i JSMF u nadriadených orgánov, v inštitúciách, spoločenských organizáciách i v širšej verejnosti.

7. JSMF sa bude usilovať o ďalší rast členskej základne, a to predovšetkým z radov pracovníkov vedeckovýskumnej základne, matematikov pracujúcich vo výpočtových strediskách, ale aj z radov učiteľov matematických a fyzikálnych disciplín na všetkých typoch a stupňoch škôl i z radov študentov matematiky a fyziky.

8. JSMF bude oceňovať angažovanú prácu svojich členov vyznamenaniami JSMF. Najaktívnejších členov bude navrhovať na ocenenie KOVS-u, Slovenskému literárnemu fondu a prostredníctvom MŠ SSR a ROH — SV OZPŠV na vyššie vyznamenanie. Vyznamenaniami JSMF bude oceňovať aj nečlenov JSMF a inštitúcie za zvlášť významné výsledky spolupráce a podpory činnosti JSMF.

9. JSMF bude pripravovať elektronizáciu svojej organizačnej a administratívnej agendy a vyvinie úsilie na získanie výpočtového systému pre tieto účely.

Co je to Davidova zpráva

Oldřich Kowalski, Praha

V červnu 1981 byla Státní radou pro výzkum (National Research Council) vytvořena zvláštní komise (Ad Hoc Committee on Resources for the Mathematical Sciences), aby posoudila životnost matematického výzkumu ve Spojených státech a přiměřenost podpory, která je této výzkumné práci poskytována. Předsedou komise se stal Edward

---

Recenze sborníku „Renewing U. S. Mathematics, Critical Resource for the Future“ (Report of The Ad Hoc Committee on Resources for the Mathematical Sciences, The Commission on Physical Sciences, Mathematics and Resources, National Research Council). Vydavatel: National Academy Press, Washington, D. C., 1984.